

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks postępowania karnego.

Art. 446 k. p. k. Ustanawiając w art. 446 k. p. k. wyjątkowy tryb uzyskania materiału dowodowego w procesie, ustawa nie czyni żadnej między nim a zebrany bezpośrednio w przewodzie sądowym różnicy, zatem pogląd, jakoby sąd wyrokujący obowiązany był w ocenie tak zdobytego materiału dowodowego ustosunkować się doń w specjalny sposób, jako nie oparte na ustawie i z nią sprzeczne, należy uznać za niezasadne. (6. XI. 31 — 1 K. 758/31).

Art. 476 k. p. k. W myśl postanowienia składu siedmiu sędziów Izby II z dnia 24 maja 1930 r. (Zb. Orz. S. N. 59/30), wyrok sądu okręgowego, odrzucający kwalifikację, zawartą w akcie oskarżenia co do czynu, ściganego z urzędu, a jednocześnie skazujący za ten sam czyn, lecz inaczej zakwalifikowany, jest wyrokiem skazującym, wobec czego, w razie wniesienia od wyroku takiego apelacji przez Urząd Prokuratorski, sąd apelacyjny nie jest obowiązany do ponowienia postępowania dowodowego. Skoro zatem sąd okręgowy skazał oskarżonych za udział w spisku, przewidzianym w cz. 1, art. 102 k. k., odrzucając jedynie kwalifikację czynu wskazaną w akcie oskarżenia z cz. 2, art. 102 k. k., jednakże samo skazanie odnosiło się do tego samego czynu, który oskarżonym był zarzucony w akcie oskarżenia, to powyższa zmiana kwalifikacji przez sąd okręgowy nie stanowi uniewinnienia, w postępowaniu więc przed sądem apelacyjnym w związku z wniesioną przez Prokuraturę apelacją, domagającą się zastosowania cz. 2, art. 192 k. k., art. 476 k. p. k. zastosowania nie miał. (5. XI. 31 — 2 K. 1144/31).

Art. 53 i 480 k. p. k. Istotnem uchybieniem jest rozpoznanie sprawy przez sąd okręgowy, mimo nieobecności prokuratora na rozprawie. Aczkolwiek art. 480 k. p. k. stanowi, iż „niestawiennictwo stron nie tamuje rozpoznania sprawy z wyjątkiem wypadku, gdy nie stawił się oskarżony, którego stawiennictwo sąd uznał za obowiązkowe, lub którego sąd postanowił sprowadzić w myśl art. 479”, to

jednak należy dojść do wniosku, iż powyższy przepis ustawy ma na względzie jedynie niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego, prywatnego, powoda cywilnego, wreszcie oskarżonego, nie odnosi się natomiast do przypadku nieobecności prokuratora na rozprawie.

Za taką interpretacją art.: 480 k. p. k. przemawia charakter prokuratora jako przedstawiciela urzędu oskarżenia publicznego oraz rola jego w procesie karnym. Prokurator niewątpliwie jest stroną w procesie, wynika to z całego szeregu przepisów, które mu przyznają wszelkie uprawnienia strony, jak również z księgi II k. p. k., zatytułowanej „strony, obrońcy i pełnomocnicy”, wymieniającej przedewszystkiem na samym wstępie, w pierwszym rozdziale, oskarżyciela publicznego, będącego z reguły prokuratorem. Prokurator jest jednak nie tylko stroną, lecz jest również stróżem prawa, stoi na straży ustaw (§ 231 ust. sąd. pow.), jest przedstawicielem władzy państwowej w zakresie ścigania przestępstw (art. 52), obrońcą porządku publicznego. Z tego charakteru, jako obrońcy porządku publicznego, wypływa cały szereg uprawnień, jakie służą wyłącznie prokuratorowi, a których nie posiada żadna inna strona, ani żaden inny oskarżyciel, jak na przykład możliwość założenia apelacji i kasacji na korzyść oskarżonego (art. 460, 489 § 2 k. p. k.). Ów charakter strażnika ustaw uwidocznia się najwyraźniej w roli prokuratora w postępowaniu przed sądem kasacyjnym, gdzie prokurator przestaje być właściwym oskarżycielem, a nawet stroną i pozostaje jedynie wnioskodawcą prawnym (art. 511 k. p. k.). Działanie stron w procesie stanowi z reguły ich uprawnienie, nie zaś obowiązek; nie dotyczy to jednak prokuratora, który w myśl art. 53 k. p. k. obowiązany jest wznosić i popierać oskarżenie w sprawach o przestępstwo ścigane z urzędu. Obowiązek ten rozciąga się na postępowanie przed wszystkimi sądami, przed wszystkimi bowiem sądami merytorycznymi prokurator jest oskarżycielem publicznym (art. 55). Od obowiązku tego zachodzi jeden wyjątek, a mianowicie w postępowaniu przed sądami grodzkimi, przed którymi oskarżenie popierać może policja, lub inne uprawnionej organy administracji, lecz i w tym wypadku, o ile prokurator sam działa, to wyłącza on innych oskarżycieli publicznych (art. 56 k. p. k.). Nie może wobec powyższego budzić wątpliwości, że prokurator obowiązany jest popierać oskarżenie w sądach II-ej instancji (okręgowym i apelacyjnym) w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu.

Skoro więc popieranie oskarżenia w instancji odwoławczej w takim samym stopniu, jak przed sądem pierwszej instancji, stanowi obowiązek prokuratora, skoro występując przed temi sądami, prokurator jest nie tylko stroną, lecz obrońcą porządku publicznego, obowiązany stać na straży ustaw, uwzględniać zarówno okolicz-

ności przemawiające na korzyść oskarżonego, jak i przeciw niemu (art. 9 k. p. k.), wyposażonym przez ustawę w szczególne uprawnienia, to niepodobna jest przypuszczać, żeby ustawodawca, popadając sam ze sobą w sprzeczność, dopuszczał możliwość rozpoznania sprawy, toczącej się w sądzie odwoławczym z oskarżenia publicznego, w nieobecności prokuratora. Należy przeto dojść do wniosku, iż przepis art. 480 k. p. k. tylko na skutek przeoczenia redakcyjnego nie stanowi wyraźnie, iż nie odnosi się on do przypadku niestawienia¹ prokuratora. Że powyższa wykładnia art. 480 k. p. k. zgodna jest z intencją ustawodawcy, świadczą o tem motywy ustawodawcze, do k. p. k. (wyd. Kom. Kod. str. 611), które w uzasadnieniu powyższego przepisu ustawy, mówiąc o oskarżycielu, mają na myśli oczywiście wyłącznie oskarżyciela posiłkowego i prywatnego, głosząc bowiem, że w razie niestawienia oskarżyciela w instancji odwoławczej sąd może go na mocy art. 299 i 473 wezwać na świadka, co nie odnosi się, rzecz prosta, do prokuratora.

Z rozważań powyższych, dotyczących roli prokuratora w procesie karnym, jako przedstawiciela władzy państwowej i strażnika ustaw, jak również z treści p. b art. 366 k. p. k., głoszącego, iż sentencja wyroku powinna zawierać nazwiska sędziów, prokuratora i protokulanla, wysnuć można wniosek, że w sprawach toczących się z oskarżenia publicznego (a niq popieranych wyłącznie przez oskarżyciela posiłkowego) prokurator należy do obsady sądu, podobnie jak do tej obsady należy protokulant, w myśl ustalonej judykatury Sądu Najwyższego. Wniosek taki uzasadnianie znajduje również w tem, że k. p. k. rozróżnia pojęcie składu sądu (art. 503 k. p. k.) i obsadę sądu (art. 497 k. p. k.), rozumiejąc, jak to należy przypuszczać, pod pojęciem składu sądu zespół orzekających w danej sprawie sędziów, przez obsadę zaś sądu, wszystkie te osoby, które z mocy pełnionych przez siebie obowiązków w służbie wymiaru sprawiedliwości, uczestniczyć muszą w rozprawie, a więc sędziów, prokuratora i protokulanta. Skoro więc obecność prokuratora na rozprawie w sądzie odwoławczym jest konieczna i należy on do obsady sądu, to rozpoznanie sprawy niniejszej w nieobecności prokuratora stanowi obrazę art. 53 i p. b art. 366 k. p. k., która, będąc podniesioną przez zarzuty kasacji, winna spowodować, w myśl p. a art. 497 k. p. k., uchylenie wyroku. (19. XII. 31 — 2 K. 1280/31).

§ 2, art. 481 k. p. k. Protokół, stwierdzając, iż sprawę zreferował sędzia S., nic o odczytaniu apelacji nie mówi, odczytanie zaś apelacji strony nieobecnej należy do form postępowania, których dowodem zachowania i to wyłącznym, w myśl art. 236 k. p. k., jest protokół rozprawy.

Nieodczytanie apelacji oskarżonego w całości w sądzie odwoławczym, skoro oskarżony nie był na rozprawie obecny, stanowi obrazę § 2 art. 481 k. p. k., który to przepis zawiera kategorię nakaz, a nie jest przepisem o charakterze jedynie instrukcyjnym. Uchybienie powyższe pozbawiło oskarżonego obrony, a przeto mogło mieć wpływ na treść wyroku i winno spowodować jego uchYLENIE. (19. XII. 31 — 2 K. 1280/31).

Art. 484 p. b k. p. k. W myśl art. 367 k. p. k. i wykładni Sądu Najwyższego (Orz. S. N. 9/31, zes. 1) przy ustaleniu czynu, jaki należy przypisać oskarżonemu, sąd wyrokujący nie może opuścić platformy tego samego zdarzenia faktycznego, które jest przedmiotem oskarżenia, poza tem zaś samoistnie ustala rzeczywisty stan rzeczy i nadaje czynowi właściwą kwalifikację. Dlatego też nie stanowiło rozszerzenia oskarżenia, gdy sąd I-ej instancji przypisał oskarżonej, że obelżywemi słowami (skierowanemi do funkcjonarjuszków policji) znieważyla nietylko st. przodownika policji, lecz i innych (wówczas obecnych) funkcjonarjuszów policji. W tych warunkach ustalenie w sentencji wyroku sądu II-ej instancji, że prócz st. przodownika (bezpośrednio) znieważonym był st. posterunkowy, nie stanowi ani rozszerzenia oskarżenia i sentencji wyroku, ani też przekroczenia granic apelacji, lecz jest szczegółowszem określeniem czynu, jaki oskarżonej został przypisany w wyroku I-ej instancji. (7. XII. 31 — 1 K. 1207/31).

Art. 89 i 492 k. p. k. Samo przyznanie prawa ubogich, zwalnające od złożenia kaucji kasacyjnej, nie powoduje jeszcze z własnej inicjatywy sądu wyznaczenia obrońcy z urzędu. W myśl lit. b, art. 89 k. p. k. potrzebna jest do tego prośba oskarżonego o wyznaczenie mu takiego obrońcy. (14. XII. 31 — 2 K. 1291/31).

Art. 505 k. p. k. Przepis art. 505 k. p. k. ma na myśli wypadek, gdy sąd odwoławczy opiera swój wyrok na wadliwym akcie procesowym I-ej instancji, z którego korzysta — zgodnie zresztą z ustawą — z pominięciem zasady bezpośredniości, strona zaś nie sprzeciwia się temu, by ów wadliwy akt procesowy I-ej instancji drogą pośrednią wpływał na wyrok II-ej instancji. Przepis art. 505 k. p. k. odbiera zatem zarzut kasacyjny np. temu, kto nie sprzeciwia się odczytaniu na rozprawie odwoławczej zeznania świadka w I-ej instancji zbadanego bezpodstawnie bez przysięgi i godzi się na taki pośredni i wadliwy dowód, mimo, że ma to przeciwdziałać zużytkowaniu wadliwego aktu procesowego I-ej instancji przez żądanie wezwania i zaprzysiężenia świadka w postępowaniu odwoławczem. Przy dowodzie z dokumentu, na którym opiera się sąd odwoławczy, nie wchodzi w grę dowód, prowadzony pośrednio; nie można

przyjąć, by sąd odwoławczy opierał się na wadliwym dowodzie pośrednim, którego treść była ustalona w protokule I-ej instancji, nie było bowiem dowodu ustalonego przez „sędziego pośredniego”, jak w wypadku, gdy czyta się w celach dowodowych sporządzone przez innego sędziego protokoły zeznań świadków i biegłych, protokoły rewizji i oględzin i t p. O przepisie zatem art. 505 k. p. k. w wypadku, gdy odczytano świadectwo lekarskie, zamiast przesłuchania lekarza jako biegłego, bądź też oparto wyrok na nieodczytanem świadectwie lekarskiem, mówić nie należy, skoro brak jest protokołu, któryby co do treści dowodu był owym pośrednikiem między sędzią wyrokującym a tym, który bezpośrednio zetknął się z dowodem i o jego treści składa sprawozdanie w protokule. Błąd sądu odwoławczego, polegający na skorzystaniu z bezpośrednio z samego dokumentu zaczerpniętej treści, jest więc błędem zupełnie samoistnym, jest obrazą bądź art. 339, 473 k. p. k., bądź nadto art. 358, 339, 340, 315, 473 k. p. k., okoliczność zaś, że częściowo podobny błąd popełnił sąd I-ej instancji, nie usprawiedliwia błędu II-ej instancji. Gdyby w danym wypadku dokumentu na rozprawie nie czytano, co także może wchodzić w rachubę, to strona nie miałaby fizycznej nawet możliwości przeciwstawienia się wadliwości, która miała miejsce na naradzie i polegała na zużytkowaniu materiału, który nie był przedmiotem rozprawy. (17. XII. 31 — 2 K. 1263/31).

Art. 596 k. p. k. Ustawa wymaga ustalenia w trybie przewidzianym w k. p. k., czy nieletni w chwili popełnienia zarzuconego mu czynu przestępnego działał z rozeznaniem, to jest, czy rozumiał istotę i znaczenie swego i czy mógł kierować swemi czynami (art. 41 i 56 k. k. oraz 596 k. p. k.). Natomiast ustawa nie stawia tych wymagań, gdy chodzi tylko o wyświetlenie stopnia wiarogodności wyjaśnień nieletniego oskarżonego dotyczących nie zarzuconego mu czynu, lecz czynu, zarzuconego innej osobie. W tym wypadku wyjaśnienia nieletniego mają charakter zeznań świadka, badania zaś stopnia rozeznania nieletnich świadków ustawa nie przewiduje, pozostawiając te zeznania ocenie sądu na ogólnych zasadach (art. 10, 358 i 377 k. p. k.). (10. XII. 31 — 1 K. 1221/31)i

§ 1 *art. 624 k. p. k.* § 1 art. 624 k. p. k. stanowi, że od uznania sądu wyrokującego zależy, czy zeznania świadków mają być odczytane, czy też świadkowie mają być przesłuchani. Skoro zatem sąd okręgowy postanowił zeznania świadków odczytać i sprawy dla przebadania tych świadków nie odraczać, to w niczem nie uchybił przepisowi, zawartemu w art. 624 k. p. k.; tembardziej, że tylko odmowa przeprowadzenia dowodów ze świadków niezbadanych w toku postępowania administracyjnego wymaga stwierdzenia przez sąd, iż

okoliczności, które mają stwierdzić powołani świadkowie, nie mogą mieć wpływu na treść wyroku (art. 297 k. p. k.). (2. XII. 31 — 1 K. 1227/31).

*Art. 40 rozp. Prez. Rzpl. z 24. VI. 1927 (poz. 504)
o zagospodarowaniu lasów.*

Istota przestępstwa, przewidzianego w art. 40 rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 24 czerwca 1927 r. (poz. 504) o zagospodarowaniu lasów polega na niedokonaniu przez właściciela lasu sztucznego zalesienia gruntów leśnych w oznaczonym terminie, lub dokonania go w sposób nieodpowiedni lub niedostateczny wbrew obowiązki, nałożonemu na niego w tym przedmiocie prawomocnym orzeczeniem właściwej władzy. Niezbędnymi przeto czynnikami tego przestępstwa są: a) istnienie wydanego przez starostę lub wojewodę prawomocnego orzeczenia, nakazującego sztuczne zalesienie gruntu leśnego; b) zgodność nakazu zalesienia, zawartego w tem orzeczeniu, z przepisami rozporządzenia z dnia 24 czerwca 1927 r. c) niewykonanie tego nakazu w oznaczonym terminie. (12. XII. 31 — 1 K. 1300/31).

*§ 8 rozporządzenia z 6. IX. 1922 o nadzorze nad nierządem
(Dz. U. 78122 — 715).*

Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w § 8 rozporządzenia z 6. IX. 22 o nadzorze nad nierządem (Dz. U. 78/22 — 715), niezbędne jest ustalenie faktu choćby jednorazowego udzielenia lokalu swego dla nierządu przez sprawcę osobom, uprawiającym ten proceder w liczbie ponad dwie osoby, przyczem nie jest konieczne ustalenie, by osoby te znajdowały się jednocześnie w lokalu, chodzi tu bowiem o to, by z danego lokalu nie korzystało w sensie zajmowania go, choćby czasowo, więcej osób, niż dwie. Ilekroć więc ktoś do puszcza do nierządu w swym lokalu, udzielając go prostytutkom w liczbie nie większej niż dwie, nie dopuszcza się czynu karalnego. Kto zaś dopuszcza do uprawiania nierządu w swym lokalu przez udzielenie go bądź jednocześnie, bądź w krótkich odstępach czasu, prostytutkom w liczbie ponad dwie, wliczając w to osobę udzielającą, jeśli ta jest prostytutką, to winien jest utrzymywania domu rozpusty. (12. XI. 31 — 1 K. 1073/31).

Art. 14 prawa przemysł, z 7. VI. 1927 (Dz. U. Nr. 53, poz. 468).

Posiadanie zezwolenia na prowadzenie przemysłu, wydane przed wejściem w życie prawa przemysłowego z dnia 7 czerwca 1927 roku (Dz. U. Nr. 53, poz. 468), nie zwalnia zakładu przemysłowego, używającego specjalnego paleniska od zatwierdzenia projektu urzą-

dzenia. Zasadę tę należy rozciągnąć i na używanie napędu mechanicznego, który w art. 14 umieszczony jest równocześnie ze specjalnym paleniskiem. (29. XII. 31 — 1 K. 1351/31).

Art. 10 ust. o państw, podatku przemysłowym.

W myśl art. 10 ustawy o państwowym podatku przemysłowym świadectwo przemysłowe nabywa prowadzący faktycznie zakład handlowy, bez względu na to, czy jest właścicielem, dzierżawcą, czy tylko zarządzającym przedsiębiorstwa. (2. XII. 31 — 2 K. 1191/31).

Załącznik do art. 23 ust. o państw, podatku przemysł.

Przymiotnik „wykwintny” odnosi się do każdego rodzaju obuwia wymienionego w przepisie „h” kat. II działu I., cz. II, lit. A załącznika do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, t. j. zarówno do obuwia gemzowego, jak i do zamshowego i lakierowanego. (7. sędziów. 28. XI. 31 — 1 K. 632/31).

Ustawa nie daje bliższego określenia pojęcia „handel specjalny”. Z treści jednak przepisu punktu 3 kategorii drugiej działu I lit. A części II dodatku do art. 23 ust. o państwowym podatku przemysłowym w zestawieniu z przepisami punktu 1 kategorii trzeciej i kategorii czwartej wynika, iż ustawa zalicza do kategorii drugiej przedsiębiorstwa, które zajmują się „specjalnie” handlem, nawet drobnym, wyszczególnionymi pod lit. a-k punktu 3, przedmiotami. Pominięcie w przepisach kategorii 3 i 4 wzmianki o towarach, wymienionych w p. 3 kategorii drugiej wskazuje, że; nie rodzaj towaru gra rolę w tym przypadku, lecz rodzaj handlu, który powinien być „specjalny”, t. j. polegający jeśli nie na wyłącznej sprzedaży danego towaru, to przynajmniej na sprzedaży tego towaru w przeważającej części operacyj handlowych. Sprzedaż towarów, wymienionych w p. 3 kategorii drugiej w małej ilości, nie nadająca zakładowi charakteru handlu specjalnego, z zakładów składających się z jednego pokoju, lub z pomieszczenia nie posiadającego ani wyglądu, ani charakteru pokoju, na mocy przepisów kategorii 3 i 4, jest dozwolona. Handel rzeczonymi towarami może pozostać specjalnym i wtedy, gdy obok niego w danym przedsiębiorstwie prowadzi się handel jeszcze innymi przedmiotami, jeżeli tylko handel przedmiotami, wyszczególnionymi w punkcie 3 jest zorganizowany, jako dział odrębny, i stanowi gros operacyj handlowych.

Sąd Okręgowy ustalił, iż oskarżony w swym sklepie miał cały dział aptekarski i na tej podstawie doszedł do wniosku, że prowadzony przez oskarżonego handel materiałami aptecznymi miał charakter handlu specjalnego. Takie ustalenie w niczem nie obraża dodatku do art. 23 ust. o państwowym podatku przemysłowym. (26. XI. 31 — 1 K. 1047/31).

W myśl załącznika do art. 23 ust. z dn. 15. VII. 1925 o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. Nr. 79, poz. 550), cz II, A. 1 kategoria trzecia pkt. 1, zakłady prowadzące handel towarowy na podstawie świadectw przemysłowych trzeciej kategorii mogą zatrudniać, prócz właściciela lub zastępującego go dorosłego członka rodziny, najwyżej jednego dorosłego najemnego subiekta handlowego. Z tego wynika, iż ustawa rozmiary przedsiębiorstwa handlowego uzależnia od ilości fachowych subiektów handlowych, a nie od ogólnej ilości pracowników, zatrudnionych w zakładzie, którzy mogą nie mieć charakteru subiektów handlowych, jak np. chłopcy do posyłek, posługacze i t. p. (26. XI. 31 — 1 K. 1046/31).

Art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Niesłuszny jest pogląd, iż świadectwo przemysłowe ma na celu obronę fiskalną i nie może być stwierdzeniem charakteru pracy krawca-przedsiębiorcy. Świadectwo przemysłowe w zależności od kategorii opiera się na złożonej przez płatników deklaracji określającej rodzaj zajęcia przemysłowego (art. 34 ust. o podatku przemysł. z 15 lipca 1925 r. poz. 550); za fałszywe dane, umieszczone w tej deklaracji, grozi pośrednio kara, przewidziana w art. 98 ust. o państw. podatku przemysł., na mocy zaś art. 40 i nast. niezwłocznie po upływie terminu, wyznaczonego na nabywanie świadectw, władza skarbowa zarządza lustrację w celu sprawdzenia, czy wszystkie przedsiębiorstwa posiadają właściwe świadectwa przemysłowe. Skoro zatem w sprawie niema danych, aby władza skarbowa kwestjonowała właściwość posiadanego przez oskarżonego świadectwa przemysłowego, to istnieje domniemanie, że ma ono znaczenie dowodu w kwestji charakteru pracy oskarżonego. (26. XI. 31 — 1 K. 1063/31).

W myśl ustawy 3 art. 14 ustawy o państwowym podatku przemysłowym i § 33 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 sierpnia 1925 r. (Dz. U. 1925 r. Nr. 82, poz. 560) detaliczna drobna sprzedaż produktów własnego wyrobu, dokonywana w tym samym lokalu, gdzie mieści się zakład przemysłowy, nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa i nie podlega osobnemu opodatkowaniu nawet w razie przeznaczenia specjalnego pomieszczenia dla zakładu handlowego pod warunkiem jednak aby to pomieszczenie znajdowało się w granicach lokalu przedsiębiorstwa przemysłowego. W razie sprzedaży oprócz własnych wyrobów także i innych towarów winno być wykupione właściwe świadectwo przemysłowe.

Również wymagane jest osobne świadectwo przemysłowe w wypadkach sprzedaży w danym lokalu własnych wyrobów, wyprodukowanych poza obrębem przedsiębiorstwa przemysłowego.

Skoro zatem oskarżony bez wykupienia świadectwa II-ej kategorii prowadził w sklepie drobną sprzedaż nie tylko produktów własnego wyrobu — wędlin, lecz i mięsa, to do tak ustalonego czynu oskarżonego zupełnie zasadnie zastosował art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym. (2. XII. 31 — 1 K. 1196/31).

J. Przez czyn przewidziany w cz. I-ej art. 98 ust. o państw. podatku przemysłowym należy rozumieć prowadzenie danego określonego przedsiębiorstwa przemysłowego bez świadectwa właściwego, wymaganego przez ustawę o państwowym podatku przemysłowym, nie zaś przez władze skarbowe.

2. Sąd okręgowy w sprawach karno-administracyjnych jest pierwszą instancją i przeprowadza rozprawę na ogólnych podstawach z wyjątkami wyraźnie przewidzianymi w art. 618—625 k. p. k., wobec czego jest uprawniony do samoistnego ustalania rodzaju i rozmiarów przedsiębiorstwa i uznania oskarżonego winnym w granicach czynu zarzucanego przez władze skarbowe. (7. sędziów. 28. XI. 31 — 1 K. 429/31).

1. W sprawach karno-administracyjnych sąd nie może wyjść poza ramy aktu oskarżenia i uznać oskarżonego winnym innego czynu, niż zarzucony w akcie oskarżenia.

2. Przez „czyn” przy oskarżeniu z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym rozumieć należy prowadzenie danego określonego przedsiębiorstwa bez właściwego świadectwa, wymaganego przez ustawę o państwowym podatku przemysłowym.

3. Uznanie przez sąd działalności oskarżonego za przedsiębiorstwo innego rodzaju, przewidziane w innym dziale i części załącznika do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, niż to określiła władza administracyjna, nie stanowi ustalenia innego czynu. (7 sędziów. 28. XI. 31 — 1 K. 431/31).

O obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego jako formie uiszczenia podatku przemysłowego decydują zasady, na jakich ten podatek jest oparty. Podstawową zasadą, wyrażoną w art. 10 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, jest obowiązek przedsiębiorstwa handlowego bądź przemysłowego wykupienia świadectwa przemysłowego dla każdego oddzielnego zakładu — a w następnych artykułach 11, 12, 13 i t. d. ustawa określa, co należy rozumieć przez oddzielny zakład handlowy lub przemysłowy.

Na mocy art. 13 ustawy o państwowym podatku przemysłowym cechami oddzielnego przedsiębiorstwa górniczego są: a) osoba właściciela, b) jedność obrębu terenu kopalnianego i c) wydobywanie tego samego produktu. O jedności pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym ustawa nic nie mówi. Z tekstu § 31

ust. 2 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o państwowym podatku przemysłowym niejasne jest również, czy władze górnicze, rejestrując „zespół urządzeń kopalnianych wraz z odpowiednimi terenami”, jako oddzielną kopalnię, powinny się powodować, oprócz techniczno-górnicych, względami gospodarczymi i fiskalnymi, wyrażonymi w art. 13 ustawy o państwowym podatku przemysłowym. Ta niejasność przepisu § 31 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego w związku z ogólną zasadą, że rozporządzenie wykonawcze nie może być uzupełnieniem ustawy, wymaga stanowczego uznania, że jedyną podstawą do określenia pojęcia oddzielnego przedsiębiorstwa górniczego jest przepis art. 13 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, § 31 zaś rozporządzenia wykonawczego może być uważany za przepis pomocniczy, gdy zachodzą wątpliwości co do znaczenia niektórych wskazanych w art. 13 cech oddzielnego przedsiębiorstwa górniczego, wymagające oświetlenia technicznego przez władze górnicze. Twierdzenie bezwzględne, że każda oddzielna kopalnia w sensie technicznym, jest oddzielnym przedsiębiorstwem górniczym w sensie fiskalnym i z punktu widzenia ustawy o państwowym podatku przemysłowym, stanowi oddzielną jednostkę opodatkowania byłoby zbyt śmiało i przekładałoby na władze górnicze rozstrzygnięcie kwestji opodatkowania każdego przedsiębiorstwa górniczego i stanowiłoby niedopuszczalne uzupełnienie ustawy przez władzę wykonawczą. Istotnie, jeśli niema wątpliwości, że kopalnie należące do różnych właścicieli, zarówno z punktu widzenia ustawy o państwowym podatku przemysłowym i przepisów górniczych stanowią „oddzielne przedsiębiorstwa górnicze” i „oddzielne kopalnie”, to przy jedności osoby właściciela trudno jest powiedzieć, bez fachowego objaśnienia władz górniczych, co należy rozumieć przez „obręb jednego terenu kopalnianego” i co znaczy „wydobywanie tego samego produktu”. (7. I. 32 — 1 K., 703/31).

Art. 116 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Orzeczenie karne władz skarbowych powoduje ustanie biegu przedawnienia ścigania, wszczętego przez władze skarbowe na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1903 r., a przewidzianego w cz. I-ej art. 116 ustawy o państwowym podatku przemysłowym. (7 sędziów. 28. XI. 31 — 1 K. 31).

Ubezpieczenie pracowników fizycznych i umysłowych od bezrobocia.

Sąd Najwyższy w składzie 7-miu sędziów w postanowieniu z dn. 19 października 1929 r. (uzupełn. do Zb. Orz. K. z 1929 r Nr. 5) już wyjaśnił, że ubezpieczenia pracowników umysłowych na wypa-

dek braku pracy na podstawie ustaw pod poz. 650/24 i 863/25 Dz. U. było tylko czasowe i częściowe do czasu wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy pod poz. 911/27. to jest do 1 stycznia 1928 r. (art. 169 i 170 rozp. pod poz. 911/27) i że przeto w tej mierze rzeczony ustawy pod poz. 650/24 i 863/25 rozciąglej wykładni ulegać nie mogą. Z chwilą osobnego uregulowania ubezpieczenia pracowników umysłowych, również i na wypadek braku pracy, w rozporządzeniu pod poz. 911/27 w daleko szerszym zakresie i na różnych podstawach, niż w ustawach pod poz. 650/24 i 863/25, — ustawy te w odniesieniu do ubezpieczania pracowników umysłowych utraciły moc prawną (art. 18 ustawy pod poz. 863/25 i art. 169 i 170 rozp. pod poz. 911/27), wobec czego zmiany wprowadzone do ustawy pod poz. 650/24 ustawą pod poz. 18/30 i 646/30, jako wydane po 1 stycznia 1928 r., odnoszą się tylko do ubezpieczania pracowników fizycznych na wypadek bezrobocia, ubezpieczenie bowiem pracowników umysłowych przepisane jest w rozporządzeniu pod poz. 911/27 na odmiennych podstawach. W okresie więc przejściowym od 3 stycznia 1926 r., kiedy weszła w życie ustawa pod poz. 863/25 (art. 18) do 1 stycznia 1928 r., to jest do wejścia w życie rozporządzenia pod poz. 911/27, przedsiębiorstwa i zakłady pracy, wymienione w art. 1 ustawy pod poz. 650, podlegały obowiązkowi ubezpieczania pracowników fizycznych i umysłowych na jednakowych zasadach. Natomiast po upływie rzeczony okresu przejściowego też przedsiębiorstwa i zakłady pracy obowiązane są ubezpieczać na podstawie ustawy pod poz. 650/24 ze zmianami pod poz. 18/30 i 646/30 wyłącznie pracowników fizycznych, jak to obowiązane były czynić przed wejściem w życie ustawy pod poz. 863/25. Zmiany te uczynione ustawą pod poz. 618/30, i rozporządzeniem pod poz. 646/30 w ustawie pod poz. 650/24, odnoszą się do omawianych przedsiębiorstw i zakładów pracy, o ile zatrudniają pracowników fizycznych i tylko w odniesieniu do nich, swych bowiem pracowników umysłowych, obowiązane są ubezpieczać według zasad, przepisanych w rozporządzeniu pod poz. 911/27. Z powyższego wypływa, że przewidziane w art. 4 ustawy pod poz. 18/30 moratorium, którego działanie w art. 1 rozporządzenia pod poz. 646/30 zostało przedłużone do lat 3-ich, licząc od 23 stycznia 1930 r., dotyczy przedsiębiorstw i zakładów pracy, zatrudniających mniej, niż 5 pracowników fizycznych, niezależnie od ilości zatrudnionych w nich pracowników umysłowych. Do czasu upływu tedy tego terminu robotnicy, pracujący w zakładach, zatrudniających ich mniej niż 5, obowiązkowi ubezpieczenia nie podlegają, nie ulega zatem karze z art. 34 ustawy pod poz. 650/24 niezgłosze-

nie ich, art. bowiem 1 tejsze ustawy nakazuje jedynie zgłoszenie robotników, podlegających obowiązkowi zabezpieczenia, takimi zaś robotnicy zakładów, zatrudniających ich mniej niż 5, przed upływem terminu, zakreślonego rozporządzeniem Prezydenta z dnia 29 listopada 1930 r. pod poz. 646/30 nie są. (5. XI. 31 — 1 K. 677/31).

Art. 12 ust. o wyścigach konnych (Dz. U. 74/25 — 512).

Jak wynika z art. 12 ustawy o wyścigach konnych (Dz. U. 74/25 — 512) karze ulega zaofiarowanie lub pośredniczenie w celu zysku przy zakładach, pozostających w związku z wyścigami konnymi. Ustawa nie zawiera zatem żadnego ograniczenia co do terenu, na którym podlegają karze tego rodzaju działania, nie jest tedy pole wyścigowe jedynym miejscem, w którym przestępstwo to może być dokonane. Wykładni tej nie przeczą art. 1965, 1966 i 1967 kodeksu cywilnego, gdyż dotyczą one kwestji dopuszczalności skargi o dług z gry lub uiszczenie zakładu, nie odnoszą się natomiast do zagadnienia, czy gra jest dozwoloną, co regulują ustawy specjalne, względnie kodeks karny (art. 289). (29. XII. 31 — 1 K. 1354/31).

Art. 70, rozp. Prez. Rzpl. z 22. VIII. 27 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. 77/27 — 673).

Z art. 138 k. k. ścigane są jedynie te wykroczenia przeciw rozporządzeniu obowiązującemu, które nie są zagrożone karą w samej ustawie lub rozporządzeniu, którego naruszenia sprawca się dopuścił. Z ustaleń wyroku sądu grodzkiego wynika, że oskarżony nie wykonał nakazu rozporządzenia wojewody z dn. 11 grudnia 1928 r. o trzymaniu psów na uwięzi i prowadzeniu ich na smyczy i w kağanu, które to rozporządzenie wydane zostało na zasadzie art. 70 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 sierpnia 1927 roku o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. 77/27 — 673), a zatem dopuścił się wykroczenia, przewidzianego w art. 98 powołanego rozporządzenia, artykuł ten bowiem poza szczegółowym wyliczeniem przepisów, których naruszenie stanowi karalne z art. 98 rozporządzenia wykroczenie, zawiera nadto ogólny przepis, że karze z tego artykułu ulega każdy, kto naruszy rozporządzenie, lub zarządzenie, wydane na podstawie powołanego rozporządzenia.

Gzyn oskarżonego ulegał karze z art. 98 powołanego rozporządzenia, przez sąd zaś błędnie został zastosowany art. 138 k. k.

Z uwagi na to, że wykroczenia przeciwko art. 98 rozporządzenia na mocy art. 106 tegoż rozporządzenia ulegają rozpoznaniu w trybie postępowania karno-administracyjnego, że w danej sprawie tryb ten nie został zachowany, a sąd grodzki wyrokował na zasadzie sporządzonego przez policję aktu oskarżenia, wyrok jako wydany

z pogwałceniem przepisów o właściwości rzeczowej z mocy art. 13 k. p. k. ulega uznaniu za nieważny, sprawa zaś na zasadzie art. 503 k. p. k. przekazaniu staroście miejscowemu, jako właściwemu. (5. XI. 31 - 2 K. 1016/31).

Stanisław Zaleski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)

§ 101 u. k.

836. Funkcjonariusze Kasy Chorych są urzędnikami w rozumieniu § 101 u. k. (14 marca 1932 II 3 K. 91/32).

837. Woźny sądowy, któremu poruczono pieczę nad złożonemi w archiwum aktami, spełnia w tym zakresie czynności rządowe, jest więc urzędnikiem w znaczeniu § 101 u. k. Woźny taki, usuwając z akt znaczki stemplowe i sprzedając je, dopuszcza się zbrodni nadużycia władzy urzędowej z § 101 u. k. (14 kwietnia 1932 II 3 K. 136/32).

§ 209 u. k.

838. Wymagana w § 209 u. k. możliwość, aby obwinienie dało podstawę do dochodzeń urzędowych, musi być konkretna, albo więc musi być zamiarem sprawcy, aby obwinienie doszło do wiadomości władzy właściwej albo conajmniej sprawca musi mieć pełną świadomość tego, że obwinienie do wiadomości tej władzy dojdzie. (14 kwietnia 1932 II 3 K. 160/32).

§ 308 u. k.

839. Pojęcie bezpieczeństwa publicznego obejmuje również bezpieczeństwo instytucji finansowej, działającej w interesie publicznym. (4 kwietnia 1932 II 3 K. 112/32).

840. Fałszywość wieści (§ 308 u. k.) może polegać także na przejaskrawieniu doniosłości prawdziwego faktu celem uczynienia go w tej postaci podstawą wniosku, który przez to staje się wnioskiem fałszywym. (14 kwietnia 1932 II 3 K. 162/32).

§ 312 u. k.

841. Obrazą w rozumieniu § 312 u. k. są wszelkiego rodzaju oświadczenia i czyny, przedstawiające się jako obraźliwe w najogólniejszym pojęciu, któremi sprawca wyraża osobie z § 68 u. k. swą wzgardę. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 127/32).

§ 335 i 431 u. k.

842. Z ogólnych zasad prawa karnego wynika, że działanie, mieszczące w sobie znamiona z § 335—337 u. k., musi być nadto bezprawne. Działanie, przedsięwzięte w wykonaniu i w granicach służącego prawa, nie może być uznane za czyn przestępny. (21 marca 1932 II 3 K. 163/32).

§ 482 u. k.

843. Do istoty przekroczenia z § 482 u. k. należy, aby przemysłowiec trudnił się publiczną sprzedażą towarów a nie sprzedażą ograniczoną tylko do ściśle określonego grona nabywców np. członków kooperatywy. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 118/32).

Posiadanie broni.

844. Posiadanie jakiegokolwiek broni i amunicji bez zezwolenia właściwej władzy, jest zabronione. (8 lutego 1932 II 3 K. 17/32).

845. Z przepisu § 12, rozważanego w związku z § 42 pat. o broni, wynika, że zakaz posiadania broni innej, niż określona w § 2, nie musi dotyczyć indywidualnie wymienionego posiadacza, lecz zakaz taki może być ogólny, np. rozporządzenie wojewody. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 138/32).

Lichwa.

846. Przepis rozp. z dnia 12 października 1914 (Nr. 275. dz. u. p. austr.), wymagający wykorzystania przymusowego położenia, lekomyślności lub nieudolności umysłowej proszącego o kredyt, nie ma zastosowania przy przekroczeniu z § 1 i 6 rozp. Prez. Rz. z dnia 29 czerwca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 575. (7 kwietnia 1932 II 3 K. 115/32).

Art. 98 ust. o państw, podatku przem.

848. W miejscowościach klimatycznych wtedy zachodzi zawodowe wykonywanie przemysłu gospodniego, wymagające uzyskania koncesji, jeżeli ktoś urządza kilka lub więcej pokojów, których dla siebie nie potrzebuje i nie używa, specjalnie w tym celu, aby wynajmować je w czasie sezonu letniego, nie zaś wtedy, gdy stały mieszkaniec miejscowości klimatycznej wynajmuje w sezonie letnim część własnego zajmowanego normalnie mieszkania. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 130/32).

Ust. z 28 marca 1889 Nr. 32 dz. u. p. austr.

849. Wykroczenia skarbowe z ust. z 28 marca 1889 (Nr. 32 dz. u. p. austr.) należą do orzecznictwa władz skarbowych. (4 kwietnia 1932 II 3 K. 129/32).

Czytelność podpisu.

850. Brak podpisu strony można przyjąć tylko w tym wypadku, gdy pod pismem znajdują się zupełnie nieczytelne i niepowiązane ze sobą znaczki, co do których zachodzi poważna wątpliwość, czy mają one wyobrażać litery i czy umieszczono je pod pismem celem wskazania osoby, od której pismo pochodzi. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 209/32).

Art. 68 k. p. k.

851. Zaniechanie założenia apelacji przez oskarżyciela prywatnego od wyroku, niezalutwiającego całego oskarżenia, uważać należy za domniemane odstąpienie od oskarżenia co do czynów, nieobjętych wyrokiem. Jeżeli oskarżony również nie podniósł w apelacji zarzutu z powodu niewyczerpania oskarżenia, to można przyjąć, że i oskarżony wyraził milcząco swą zgodę na odstąpienie od oskarżenia, wskutek czego zajdą wówczas przewidziane w art. 68 k. p. k. warunki umorzenia postępowania. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 171/32).

Art. 110 lit. c) k. p. k.

852. Karygodne zatajenie i usuwanie poszlak należy uznać za działalność, przestępną, pozostającą w ścisłym związku z działaniem oskarżonego. (2 maja 1932 II 3 K. 259/32).

Art. 236, 238 i 239 k. p. k.

853. Jeżeli strona, której zapowiedzenia środka odwoławczego zaniedbano wciągnąć do protokołu rozprawy, nie skorzysta z uprawnień przysługujących jej na mocy art. 239 k. p. k. przed wysłaniem akt do wyższej instancji, to późniejsze wyjaśnienia sądu w tym względzie nie mają znaczenia prawnego i nie mogą być uwzględnione. (2 maja 1932 II 3 K. 285/32).

Art. 309 § 2, 335 § 2 i 497 lit. f) k. p. k.

854. Obowiązek zawiadomienia oskarżonego, wydalonego ze sali, o tem, co się stało w jego nieobecności, istnieje co do tych tylko czynności postępowania dowodowego, które dotyczą tego oskarżonego. (4 maja 1932 II 3 K. 220/32).

Art. 327 k. p. k.

855. Usprawiedliwienie niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego na rozprawie może być skuteczne tylko wtedy, jeżeli nastąpi przed załatwieniem wniosku oskarżonego o umorzenie postępowania.

nia; późniejsze usprawiedliwienie nie może już spowodować uchylenia postanowienia, zarządzającego umorzenie postępowania. (19 maja 1932 II 3 K. 303/32).

Art. 366 i 367 k. p. k.

856. Przepisy art. 366 lit. e) i 367 lit. a) k. p. k. nie wymagają przytoczenia danych, określając przestępstwo w całej jego postaci faktycznej, lecz tylko określenia przestępstwa pod względem faktycznym w ramach jego prawnej kwalifikacji. (14 kwietnia 1932 II 3 K. 162/32).

Art. 416 k. p. k.

867. Możliwość skazania oskarżonego za inne przestępstwo musi być pojmowana nie jako możliwość faktyczna (np. możliwość omyłki, litości przysięgłych), lecz jako możliwość prawna, która zachodzi wtedy, gdy dane faktyczne, będące podstawą pytania głównego, albo same przez się, albo w związku z wynikami przewodu sądowego uzasadniają ewentualne przyjęcie innej kwalifikacji prawnej, aniżeli ta, na którą wskazuje pytanie główne. (14 kwietnia 1932 II 3 K. 156/32).

Art. 451 k. p. k.

858. Do rozstrzygnięcia zażalenia na zarządzenie przewodniczącego wydziału odwoławczego Sądu Okręgowego, któremu nie przyjęto zażalenia na zarządzenie tegoż przewodniczącego, odmawiające przyjęcia kasacji, właściwym jest Sąd Apelacyjny. (21 maja 1932 II 3 K. 360/32).

Art. 492 § 2 k. p. k.

859. Z brzmienia art. 491 § 1 i art. 492 § 1 lit. e) i § 2 (art. 1 p. 52 ust. z 21 stycznia 1932 Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 60) wynika, że w razie złożenia przez stronę wniosku o przyznanie prawa ubogich przed upływem terminu do wyводу kasacji nieprzyjęcie kasacji z powodu niezłożenia kaucji kasacyjnej może nastąpić tylko w wypadku, jeżeli wniosek o przyznanie prawa ubogich prawomocnie oddalono. (18 kwietnia 1932 II 3 K. 219/32).

Art. 561 k. pi k.

860. Nałożenie obowiązku ponoszenia kosztów postępowania karnego na ojca nieletniego pokrzywdzonego (art. 61 k. p. k.), który wniósł i popierał oskarżenie, jest prawnie uzasadnione. (4 maja 1932 II 3 K. 237/32).

J.Prokopowicz,

Pierwszy Prokurator Sądu Najwyższ.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)*I. Kodeks karny z 1871 r.*

§ 59 k. k. Niewskazanie przez funkcjonariusza P. P. przyczyny wezwania oskarżonego nie czyni jego czynności urzędowej bezprawną, a co najwyżej może spowodować pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej. (18. III. 32, II 4 K. 164/32).

§ 148 k. k. Pod miano podrabiania polskich pieniędzy w rozumieniu art. 139 k. p. k. przyjąć należy wszelkie zbrodnie i występki monetarne, objęte rozdziałem ósmym kodeksu karnego (ziem zach.J, odnośnie do polskich pieniędzy, a zatem także i występki z § 148 k. k. (1. III. 32, II 4 K. 88/32).

§ 193 k. k. Radni gminni odnośnie do wniosków, przemówień i sprawozdań, składanych na posiedzeniach rady gminnej, korzystają z ochrony prawnej przewidzianej w § 193 k. k. (1. III. 32, II 4 K. 56/32).

II. Kodeks postępowania karnego.

Art. 2 k. p. k. Obrazę art. 2 k. p. k. należy uwzględnić z urzędu w każdym stadium postępowania, chociażby nawet nici była podniesiona przez strony. (5. I. 32, II 4 K. 854/31).

Art. 2 § 2 k. p. k. W postępowaniu prywatno-skargowym oskarżyciel prywatny, wszczynając postępowanie karne przeciwko sędziemu, powinien na mocy art. 2 § 2 k. p. k. i art. 81 u. s. p. wyjednać uprzednio zgodę właściwego sądu dyscyplinarnego na ściąganie tego sędziego. (5. I. 32, II 4 K. 854/31).

Art. 12 k. p. k. Przeciw wyrokom bezwzględnie nieważnym stronie również służy środek odwoławczy, mający na celu wywołanie deklaratywnego orzeczenia o bezwzględnej nieważności. (19. II. 32, II 4 K. 909/31).

Art. 104 § 3 k. p. k. Pouczenie świadka o możliwości uchylenia się od obowiązku świadczenia, uskutecznione choćby po zaprzysiężeniu, lecz przed rozpoczęciem zeznawania w sprawie, czyni w zupełności zadość wymogom § 3, art. 104 k. p. k. (22. III. 32, II 4 K. 166/32).

Art. 107 k. p. k. Odebranie przysięgi przed stwierdzeniem stosunków osobistych świadka nie jest uchybieniem, które może mieć wpływ na treść wyroku. (22. III. 32, II 4 K. 166/32).

Art. 202 k. p. k. „Położenie” na biurku sekretarza prokuratury wyroku, który ma być doręczony, nie odpowiada przepisowi art. 202 k. p. k. (22. III. 32, II 4 K. 66/32).

Art. 238. Umieszczanie poprawek i uzupełnień protokołu w sposób nieodpowiadający wymaganiom art. 238 k. p. k. nie może

być podstawą kasacji, jeżeli uchybienie to nie mogło mieć wpływu na treść wyroku. (5. II. 32, II 4 K. 992/31).

Art. 239 k. p. k. Z treści i myśli art. 239 k. p. k. wynika, że bezwzględna moc dowodowa protokołu rozprawy zachodzi jedynie wówczas, gdy tak przewodniczący jak i protokulant, oraz wszyscy sędziowie biorący udział w rozprawie są zdania, że żądane sprostowanie jest bezpodstawne. (5. I. 32, II 4 K. 917/31).

Art. 315 k. p. k. Częściowe bezpodstawne ograniczenie jawności stanowi bezwzględną przyczynę kasacyjną, powodującą uchylenie wyroku. (19. II. 32, II 4 K. 16/32).

Art. 340 k. p. k. Samo dołączenie dokumentu do akt bez okazania go stronom i bez odczytania nie ma żadnego znaczenia procesowego i nie powoduje żadnych skutków prawnych. (26. I. 32, II 4 K. 919/31).

Art. 366 i 367 k. p. k. Oskarżenie o pewien czyn może być wyczerpane tylko przez orzeczenie w przedmiocie karalności tego czynu, zaczem czyn, chociażby poddany przewodowi sądowemu i ustalony w uzasadnieniu, lecz pominięty milczeniem w sentencji wyroku, nie jest osądzony. (19. II. 32, II 4 K. 864/31).

Art. 458 k. p. k. Zarzuty apelacyjne nie zakresłają granic apelacji, w przeciwieństwie do zarzutów kasacyjnych, lecz służą jedynie do ułatwienia i przygotowania postępowania apelacyjnego. (8. III. 32, II 4 K. 107/32).

Art. 484 p. b k. p. k. Granice apelacji, poza które sąd apelacyjny w myśl art. 484 p. b k. p. k. nie może wykroczyć, określone są nie szczegółowymi zarzutami wyvodu apelacyjnego, lecz przepisem art. 458 k. p. k. (8. III. 32, II 4 K. 107/32).

Art. 485 lit. c k. p. k. Nieważność czynności procesowych istnieje już w chwili ich przedsięwzięcia (o ile nie nastąpi dopuszczalne czasem uzupełnienie braku), a nie powstaje dopiero z chwilą stwierdzenia tego przez sąd. (1. III. 32, II 4 K. 77/32).

Art. 485 p. c, 503 i 3 k. p. k. Wyrok bezwzględnie nieważny, nawet bez deklaratywnego stwierdzenia nieważności w myśl p. c-art. 485 lub 503 k. p. k. nie wywołuje skutków prawnych, w szczególności nie stwarza stanu „rei iudicatae” (stanu t. z. materjalnej prawomocności). (1. III. 32, II 4 K. 96/32).

Art. 489 § 1 k. p. k. 1. Ustawa nie przewiduje sposobu, w jaki ma być skutecznie podpisany jakiegokolwiek pisma, wobec czego użycie do podpisu ołówka nie może być podstawą do uznania podpisu za nieistniejący. (18. III. 32, II 4 K. 196/32).

2. Nieczytelność podpisu może być równoznaczną z jego brakiem, gdy ze sposobu sporządzenia pisma łącznie z podpisem wy-

nika wątpliwość, od kogo pismo pochodzi; jednakowoż, jeśli obok nieczytelnego podpisu wypisuje się wyraźnie nazwisko podpisującego, to taki podpis nie wzbudza wątpliwości, chyba, że zachodzi podejrzenie podrobienia go. (18. III. 32, II 4 K. 196/32).

Art. 497 p. g. k. p. k. l. Protokół sporządzić należy dopóki sprawa nie przejdzie w inną fazę postępowania (np. kasacyjnego).

2. Niesporządzenie protokołu rozprawy przed rozpoczęciem biegu terminu przeznaczanego do wyводу kasacji skutkuje jednak uchyleniem wyroku z mocy p. g. art. 497 k. p. k., a to wobec pozbawienia strony możliwości korzystania z dokumentu, posiadającego decydujące znaczenie dla sprawy. (15. III. 32, II 4 K. 61/32).

Art. 523 k. p. k. Prawomocność wyroku zdolny jest powstrzymać tylko środek odwoławczy, odpowiadający formalnym wymaganiom prawa, w szczególności założony przez osobę uprawnioną, w czasie właściwym, przy dołączeniu kaucji kasacyjnej i t. p. (1. III. 32, II 4 K. 77/32).

III. Przepisy wprowadzające k. p. k.

Art. 41. l. W razie zastosowania § 29 a k. k. karą zasadniczą, od której zależy wniesienie środka odwoławczego apelacji czy też kasacji, jest kara grzywny, natomiast kara pozbawienia wolności jest karą zastępczą w rozumieniu art. 41 przep. wprov. k. p. k. (Postanowienie składu 7 sędziów z 23. IV. 32, II 4 K. 58/32).

2. Dopuszczalność środka odwoławczego należy, w myśl art. 41 p. w. k. p. k., oceniać nie według tego, jakie przestępstwo zachodzi według przedmiotowego istotnego stanu rzeczy, lecz według tego, jak je sąd ustalił w wyroku, jako całości, (sentencji łącznie z uzasadnieniem). (19. II. 32, II 4 K. 909/31).

IV. Ustawa karna skarbowa.

Art. 2 u. k. s. Wobec tego, że wedle zasady ustalonej w nauce i orzecznictwie, usiłowane pomocnictwo w ramach kodeksu karnego z r. 1871 nid ulega karze, to ze względu na przepis art. 2 u. k. s. uznać je trzeba za niekaralne także w dziedzinie ustawy karnej skarbowej. (4. III. 32, II 4 K. 988/31).

V. Ust. z 15. VII. 1925 o państw. podatku przemysłowym (Dz. U. poz. 550).

Art. 1 lit. a. Sporadyczne przechowanie przez przewoźnika towarów, danych mu do rozwożenia, nie stanowi przedsiębiorstwa, służącego do przyjmowania towarów na skład lub przechowanie, w rozumieniu ust. o pod. przem. (art. 1. lit. a). (9. II. 32, II 4 K. 989/31).

Art. 52. Wobec odrębnego wymienienia w taryfie kopalni (cz. II. C. I) i elektrowni (cz. II. C. XVI) nawet w wypadku terenowej

i produkcyjnej łączności tych przedsiębiorstw muszą one być traktowane, jako oddzielne zakłady przemysłowe w rozumieniu ust. o pod. przem. (29. I. 32, II 4 K. 958/31).

Art. 96. Odmowa okazania żądanych ksiąg i zapisków celem zbadania wysokości obrotów przedsiębiorstwa, mająca charakter sprzeciwiania się prawnemu żądaniu Urzędu Skarbowego i powodująca niewykonanie przez urzędnika czynności urzędowych, stanowi występki z art. 96 ust. o pod. przem. (19. I. 32, II 4 K. 899/31).

Art. 97. Przestępstwo z art. 97 ust. o pod. przem. polega na niewykonaniu obowiązku nakazanego przez art. 50 ust. o pod. przem. w przedmiocie sprawdzenia wysokości obrotu tego przedsiębiorstwa, którego księgi ulegają lustracji. (19. I. 32, II 4 K. 899/31).

Art. 98 i zal. do art. 23. Specjalnym handlem w zakresie danych towarów można nazwać tylko handel obejmujący conajmniej pewien dział odnośnych wyrobów, jako przedmiot sprzedaży, z czego wynika konieczność bytu dwu warunków istnienia wyboru przedmiotów danego gatunku oraz tego, aby handel temi towarami był, jeżeli nie głównym, to w każdym razie znacznym przedmiotem obrotu u danego kupca. (9. II. 32, II 4 K. 999/31).

Art. 121. Ustawa o państwowym podatku przemysłowym z 15. VII. 1925 Dz. U. poz. 55 nie dała Ministrowi Skarbu uprawnienia do przyznawania zwolnień od obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego poza wypadkami przewidzianymi w art. 121 powyższej ustawy. (8. I. 32, II 4 K. 867/31).

VI. Niem. ust. z 21. VI. 1869 o ordynacji przemysłowej
(Dz. U. Rz. str. 871).

§ 127 a. 1. Nadmierne i nieprzyzwoite karcenie, jakoteż każde działanie, naruszające zdrowie ucznia na niebezpieczeństwo przez nauczyciela mistrza, jest zakazane i podlega karze wedle powszechnych ustaw karnych. (19. I. 32, II 4 K. 890/31).

2. Bicie po twarzy nie należy do prawa karcenia, przysługującego mistrzowi cechowemu w stosunku do ucznia. (19. I. 32, II 4 K. 890/31).

VII. Ust. z 2. XII. 1921 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej
(Dz. U. poz. 762).

Art. 2. Stwierdzenie, że oskarżony leczył chorych bez uzyskania kwalifikacji przewidzianych w punktach A, D, C i D art. 2 ust. o wykonywaniu praktyki lekarskiej nie jest wystarczającym dla skazania bez ustalenia, że prawa tego nie nabył przed wejściem w życie ust. z 2. XII. 1931 na podstawie innych ustaw, lub że uprawnienia z tych ustaw wynikające przekroczył. (12. I. 32, II 4 K. 941/31).

VIII. Rozp. Pr. Rz. z 29. VI. 24 o lichwie pieniężnej
(Dz. U. poz. 574).

Art. 1 i 6. 1. Utrzymanie wartości wypożyczonych pieniędzy nigdy nie jest korzyścią w rozumieniu art. 1 rozp. Prez. Rz. z 29. VI. 1924, gdyż nią jest tylko korzyść, wymówiona przez wierzyciela w formie procentu lub innej formie zastępującej procent. (18. III. 32, II 4 K. 165/32).

2. Przeliczenie pożyczek, udzielonych w złotych wedle równowartości listów zbożowych, nie zawiera w sobie samo przez się cech występku lichwy pieniężnej. (18. III. 32, II 4 K. 165/32).

IX. Konwencja Wiedeńska, podpisana 30. VIII. 1924 r.
(Dz. U. poz. 148/25 r.).

Przywilej wywozu majątku optanta bez cła jest uwarunkowany dwiema okolicznościami, a mianowicie: ruchomości muszą stanowić własność optanta i wywóz ich musi nastąpić przy wyprawianiu się optanta z granic Państwa Polskiego. (9. IX. 30, II 4 K. 280/30).

X. Rozp. Prez. Rz. z 13. XII. 27 o godłach i barwach państwowych
(Dz. U. poz. 980).

Art. 22. Dla zaistnienia przestępstwa z art. 22 rozp. Prez. o godłach i barwach państw, wymagane jest umyślne znieważenie, t. zn. działanie z wolą i z wiedzą znieważenia, podczas gdy § 135 k. k. obejmuje kilka stanów przestępnych, a to zabór, niszczenie lub uszkodzenie godła państwowego — wszystkie trzy wypadki pochodzące ze złośliwości a nadto obelżywy wybryk dokonany na godle państwowem. (24. VII. 31, II 4 K. 453/31).

XI. Rozp. Min. Robót Publ. z 27. I. 28 o ruchu pojazdów mechanicznych (Dz. U. poz. 396).

Z przepisów §§ 37—42 rozp. z 27. I. 28 wynika odpowiedzialność kierowcy nie za zawinione spowodowanie nieszczęśliwego wypadku, lecz za zaniechanie zmniejszenia szybkości jazdy, stosownie do faktycznej sytuacji na drodze, połączonej z niebezpieczeństwem publicznem. (26. V. 31, II 4 K. 312/31).

XII. Rozp. Prez. Rz. z 14. II. 28 o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. poz. 151).

Art. 21. Zarządzenie rozporządzenia, polecające umieszczenie imion właścicieli pojazdów w języku polskim, należy rozumieć jako nakaz umieszczenia ich w brzmieniu polskim, a nie tylko w piśmowni łacińskiej. (2. VI. 31, II 4 K. 312/31).

*VIII. Rozp. Prez. Rz. z 16 II. 28 o karach za szpiegostwo
(Dz. U. poz. 160).*

Art. 11. 1. Jakkolwiek straż graniczna nie jest formacją wojskową w ścisłym tego słowa znaczeniu, to jednakowoż na podstawie art. 4 L. 6 i 10 rozp. o straży granicznej jest ona również powołana do współdziałania z organami wojska w zakresie obrony państwa, zaczem ogłaszanie o niej szczegółów, których rozp. z 22. III. 28 o straży granicznej do ogólnej wiadomości nie podaje, w szczególności o jej sile liczebnej, podpaść może pod art. 11 rozp. z 16. II. 1928. (19. II. 32, II 4 K. 882/31).

2. Ogłoszenie jakiegokolwiek wiadomości, mającej związek z wojskową obroną państwa, wtedy może zagrozić interesom państwa, jeżeli może być wykorzystane przez zagranicę na szkodę państwa, czy to w sensie wojskowym, czy też dyplomatycznym lub choćby tylko politycznym, przyczem pojęcie interesu państwa w myśl art. 11 rozp. Prez. Rz. z 16 lutego 1928 jest obszerniejsze od pojęcia dobra państwa z art. 1 tegoż rozporządzenia. (19. II. 32, II 4 K. 882/31).

Art. 19. Pod rozporządzenie o karach za szpiegostwo podpadają nietylko prawdziwe i źródłowe wiadomości, lecz również i niezgodne z prawdą, a to ponieważ prawdziwość ich lub fikcyjność może mieć w pewnych warunkach, przy istnieniu podmiotowej istoty czynu, także znaczenie dla oceny, czy zachodzi dokonanie, czy też tylko usiłowanie przestępstwa. (19. II. 32, II 4 K. 882/31).

*XIV. Rozp. Min. Roln. z 12. VI. 28 o nadzorze weterynaryjnym
(Dz. U. poz. 597).*

Według art. 18 rozporządzenia z 12. VI. 28 za uchybienia przeciw postanowieniom tego przepisu odpowiada „posiadacz mleczarni”, co w ten sposób rozumieć należy, że przy mleczarni spółdzielczej a więc przedsiębiorstwie, należącym do osoby prawnej, przestępstwa dopuścić się mogą ci, którzy w imieniu osoby prawnej akty posiadania wykonują. (22. IX. 31, II 4 K. 556/31).

*XV. Ust. z 18. VII. 24 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia
(Dz. U. poz. 650).*

Art. 1. Ustawa z 28. X. 25 r. o zmianie niektórych przepisów ust. z 18. VII. 24 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, jako ustawa czasowa, wygasła z dniem 1. VII. 28 r. (Obw. Prez. Rady Min. z 10. I. 28 D. U. p. 32), zaczem od powyższego terminu obowiązują wyłącznie pierwotny tekst ustawy z 18. VII. 24 r. (D. U. poz. 650), nakładający obowiązek ubezpieczenia robotników tylko w tym wypadku, gdy jest zatrudnionych ponad pięciu robotników. (26. II. 32, II 4 K. 72/32).

Art. 7 i 34. Nawet usprawiedliwione opóźnienie w opłacie składek ubezpieczeniowych nie może zapewnić oskarżonemu bezkarności za zaniedbanie obowiązku rejestracji zakładu pracy w Okręgowym Funduszu bezrobocia. (27. XI. 31, II 4 K. 727/31).

XVI. Ust. z 25. III. 29 o zmianie postanowień ust. z 18. VII. 24 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. poz. 18/30).

Wyrażenie art. 4 ust. z 25. III. 1929, że wprowadzenie w życie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników przedsiębiorstw i zakładów pracy, zatrudniających mniej niż pięciu pracowników nastąpi w czasie późniejszym, nie może być podstawą do rozszerzającej interpretacji art. 1 ustawy z 18. VII. 1924 r. (26. II 32, II 4 K. 72/32)

Stefan Błęszyński,

Wiceprokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks Cywilny Król. Polskiego 1825 r.

Art. 36 (w redakcji ustawy z d. 27. I. 1922 Dz. U. poz. 87). Z chwilą wyznaczenia kuratora nad majątkiem nieobecnego przedsięwzięcie środków dla zachowania praw i majątku nieobecnego należy do kuratora, a zatem dokonane w czasie trwania kurateli zarządzenia samego nieobecnego, który nie zgłasza się dla objęcia zarządu swego majątku (por. art. 40 K. C. P. w redakcji ustawy wyżej wskazanej), nie mogą być honorowane. (7. VI. 1932, I. C. 2064/31).

Art. 203. Przepis art. 11 ustawy z d. 1. VII. 1921 r. Dz. U. Nr. 64. poz. 397 (art. 203. K. C. P.) z istoty swej zmierza do zaprowadzenia ładu w stosunkach majątkowych rodziny przez oznaczenie odnośnych praw i obowiązków małżonków, nosi więc przeważnie znamiona normy porządku publicznego i zgodnie z przewodnim celem prawodawcy znajduje zastosowanie tak co do sytuacji, zaszytych po wejściu w życie wzmiankowanej ustawy, jako też przedtem istniejących, o ile przed wejściem w życie tej ustawy nie była zawarta między stronami umowa przedślubna, dotycząca również zarządu i użytkowania majątku żony, normy umowne bowiem zachowały moc pomimo postanowień nowej ustawy (por. orzec. kompl. Izby I Sądu; Najw. Zb. O. Nr. 63/25 r.). (9/26. II. 1932, I. C. 2842/31).

Art. 237. Trzecim, którzy poczynili wydatki na utrzymanie i wychowanie dziecka, ciężące zasadniczo rodziców tegoż, służy pra-

wo do żądania od nich zwrotu rzeczonych wydatków bądź wówczas, gdy zostały dokonane ze zlecenia rodziców, bądź też gdy wydatkujący występowali w charakterze sprawujących ich interesy (art. 1372 K. C.); jeśli jednak tego rodzaju działanie trzecich przedstawia wyraźną sprzeczność z wolą rodzica, przeciwko któremu wytoczone zostało następnie poszukiwanie zwrotne, ostatnie traci swą podstawę prawną, ile że odnośny obowiązek rodziców względem utrzymania i wychowania nieletniego dziecka ulega przedewszystkiem wykonaniu w domu rodzicielskim, gdzie łatwiej ponieść w tym celu koszty i roztoczyć nad dzieckiem opiekę. (29. II. 1932, I. C. 2795/31).

Art. 279. Dziećmi prawemi są dzieci spłodzone w małżeństwie, pierwszym więc warunkiem pochodzenia prawego jest istnienie małżeństwa pomiędzy rodzicami dziecka i bez dowodu małżeństwa rodziców dziecko (poza przypadkiem, przewidzianym w art. 124 K. C. P.) nie może być, w razie powstania co do tego sporu, poczytane za prawe, chociażby w akcie urodzenia było podane za zrodzone w małżeństwie. (19. IV. 1932, I. C. 2105/31).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 555. Mąż, korzystający z uprawnień art. 192 i 193 K. C. P. i obowiązany tylko do napraw utrzymania w majątku żony (art. 605 K. C.), w razie wystawienia nowych budowli użytecznych i zaprowadzenia nowego inwentarza w skutku zniszczeń, przez pożar zrządzonych, gdy nie zachodzi wina z jego strony, nie może być pozbawiony prawa poszukiwania od żony odpowiedniego wynagrodzenia przy ustaniu zarządu i użytkowania, o ile koszty wzniesienia budowli i zaprowadzenia inwentarza nie zostały pokryte dochodami z majątku żony (por. orzec. kompl. Izby I Sądu Najw. Zb. O. Nr. 79/20 r.). (9/26. II. 1932, I. C. 2842/31).

Art. 709. W myśl art. 637 i 700 K. C. służebności są przywiązane do dziedziny, a nie do osób jej właścicieli, i w razie podziału takiej dziedziny stanowią nadal przynależność każdej jej części, z zestawienia zaś powyższych przepisów prawa z art. 709 K. C. wynika, iż niewykonywanie służebności nawet w ciągu 30 lat przez pewnych współwłaścicieli dziedziny władnącej nie może pozbawić ich niepodzielnego prawa korzystania z owej służebności, gdy ostatnia była wykonywana przez innych współwłaścicieli, a przeto nie przestała należeć zarówno do całej wspólnej dziedziny, jak i poszczególnych jej części. (4. V. 1932, I. C. 2055/31).

Art. 910. Konieczność upoważnienia ze strony właściwych władz rządowych do przyjęcia darowizn lub zapisów testamentowych, uczynionych na rzecz zakładów użyteczności publicznej, jest warunkiem porządku publicznego i upoważnienia tego nie może

zastąpić ani zezwolenia samego darującego względnie testatora, lub jego spadkobierców, ani nawet dobrowolne wykonanie darowizny lub legatu. (21. III. 1932, I. C. 1751/31).

Art. 1153. Skarga, wyniesiona przed Sąd, tylko w tym razie pociąga za sobą na zasadzie art. 1153 K. C. bieg odsetek zwłoki, o ile zawiera, prócz żądania kapitału, też żądanie zarządzenia odsetek od niego, gdyż inaczej odsetki te nie mogą być przyznane przez Sąd, który nie ma prawa wyrokować ponad żądania stron, i jeżeli żądania zasądzenia prócz kapitału odsetek nie było zgłoszone, bieg ich z chwilą wytoczenia powództwa nie rozpoczął się wcale, a wobec tego nie mogą też one być żądane za ten czas w następstwie w oddzielnem powództwie. (14. VI. 1932, I. C. 2752/31).

Art. 1153. Zastrzeżenie w kontrakcie kupna-sprzedaży, że w razie niezapłacenia szacunku, a stąd rozwiązania kontraktu, pewna suma pieniężna przypadnie na korzyść sprzedawcy, wracającego do swej własności, jest karą umowną, która nie może być zredukowana do zapłaty procentu prawnego, ponieważ przepi art. 1153 K. C, dotyczący wynagrodzenia szkód i strat, poniesionych wskutek niewykonania zobowiązania, polegającego wyłącznie na zapłaceniu pewnej sumy, do przypadku, w którym chodzi o wynagrodzenie szkód i strat, zrzadzonych niewykonaniem, a wskutek tego i rozwiązaniem całego kontraktu kupna-sprzedaży, przewidzianem w art. 1184 K. C, zastosowania mieć nie może. (11. H/17. III. 1932, I. C. 1484/31).

Art. 1273. Wystawienie weksla samo przez się nie stanowi odwołania zobowiązania i nie niweczy istniejącego między wystawcą a wierzycielem pierwotnym stosunku umownego, dla stwierdzenia bowiem odnowienia, które się nie domniemywa, konieczne jest stwierdzenie wyraźnej w tym kierunku woli stron. (13. V. 1932, I. C. 463/32).

Art. 1321. Dla nadania mocy między stronami zawartej w przeciwności (contre-lettre) umowie ukrytej, konieczna jest tożsamość przedmiotu zobowiązania w tej umowie oraz w umowie jawnej, jak również współczesność woli stron w obu umowach, wówczas dopiero traci znaczenie w stosunku stron umowa jawna, a miejsce jej zastępuje umowa ukryta; współczesność woli stron w umowie ukrytej i jawnej z istoty swej jest faktem intelektualnym, nie jest więc zawisła od sporządzenia umowy ukrytej przed jawną, byleby strony przyjęły następnie razem obie umowy, jako wspólnym zamiarem ich i udzielonem zezwoleniem ściśle się z sobą wiążące. (3. II. 1932, I. C. 1467/31).

Art. 1328. Przepis art. 1328 K. C. co do daty pewnej nie stosuje się w stosunkach handlowych względem umów, które mogą być zawarte ustnie. (13. V. 1932, I. C. 2370/31).

Art. 1382. W razie ustalenia, iż szkody i straty, poszukiwane przez pokrzywdzonego, nastąpiły z umyślnej i ciężkiej winy tego, kto szkodę wyrządził, Sądy wyrokujące z osnowy i ducha art. 1382 i 1383 K. C. mogą przy określeniu wysokości odszkodowania uwzględniać nie tylko zwykłą wartość materialną zniszczonej rzeczy, ale również i specjalną wartość i cenę tej rzeczy dla jej właściciela, którychby nawet dla innych nie miała (*pretium affectionis*). (14. IV. 1932, I. C. 2385/31).

Art. 1384. W myśl art. 1384 cz. I K. C. odpowiedzialność prowadzącego samochód, jako osoby, która ma go pod swym dozorem, za szkody, zarządzone przy prowadzeniu samochodu osobom trzecim, domniemywa się, wszelako przy zderzeniu się dwóch samochodów zachodzi zbieg dwóch domniemań, które wzajemnie się unicestwiają, i w tym razie ma zastosowanie ogólna zasada, wyrażona w art. 1382 K. C., uzależniająca odpowiedzialność od winy sprawcy szkody; o ile więc ustalona zostanie wina jednego z kierowców, ponosi on odpowiedzialność za całą wynikłą szkodę. (I. IV. 1932, I. C. 1750/31).

Art. 1384. W myśl art. 1384 p. 3 K. C. odpowiedzialność dającego zlecenie za szkody, zrażdzone przez jego pracowników, nie ogranicza się do odpowiedzialności za szkodę, wyrządzoną przy wykonywaniu zleconej im czynności, lecz obejmuje również szkodę, wynikłą w związku z wykonywaniem zleceniem, chociażby czynność ta bezpośrednio z tem zleceniem nie była związana. (16. II. 1932, I. C. 1699/31).

Art. 1583. Strony, zawierające umowę kupna-sprzedaży, władne są zastrzec, iż przeniesienie prawa własności rzeczy, objętej umową, nastąpi bądź w czasie, przez strony określonym, bądź też po uiszczeniu części lub całości ceny sprzedaży, w tych zaś warunkach oddanie w posiadanie nabywcy rzeczy, objętej umową, nie pozbawia sprzedawcy prawa własności tej rzeczy do czasu spełnienia się warunku, zastrzeżonego w umowie; posiadanie nabywcy w przypadku tym jest prekaryjne. (5. II. 1932, I. C. 1525/31).

Art. 1590. Art. 1590 K. C., dotyczący zadatku, ma również zastosowanie do umów najmu, ponieważ *ratio legis* jest tu ta sama: doręczenie i otrzymanie zadatku stanowi obietnicę umowy najmu, od której strony mogą odstąpić pod skutkami, przewidzianymi w powołanym art. 1590. (19. V. 1932, I. C. 2550/31).

Art. 1739. Po wypowiedzeniu lokalu nie mogą mieć mocy wiążącej warunki wygasłej umowy i wypuszczający w najem uprą-

wniony jest do poszukiwania rzeczywistych szkód i strat (art. 1149 K. C.), spowodowanych nieopuszczeniem przez lokatora lokalu, dochodzenie tych szkód i strat może być skutecznie zgłoszone aż do czasu upływu przedawnienia i nie może uzależnione od tego, kiedy wypuszczający w najem wystąpił o eksmisję. (4. II. 1932, I. C. 1955/31).

Art. 1985. W czynnościach prawnych większej wagi, dla których stwierdzenia wymagana jest doskonalsza od ustnej forma piśmienna, taką też formę przybrać powinno upoważnienie danej osoby do wystąpienia w rzeczonych czynnościach imieniem mocodawcy. (9. II. 1932, I. C. 1244/31).

Art. 2004. Pełnomocnictwo, udzielone we wspólnym interesie mocodawcy i pełnomocnika, stanowi umowę, obowiązującą wchodzącą do niej strony i nieulegającą rozwiązaniu bez prawnej ku temu przyczyny stosownie do zastrzeżeń umowy. (16. II. 1932, I. C. 1815/31).

Art. 2236. Spadkobiercy dożywotniego użytkownika majątku nieruchomego nie mogą skutecznie bronić się 30-letniem posiadaniem z art. 2229 i 2262 K. C. przeciwko akcji windykacyjnej właściciela majątku, chociażby po śmierci użytkownika, która z mocy art. 617 K. C. powoduje wygaśnięcie użytkowania, w ciągu dłuższej niż 30 lat z majątku tego użytkowali. (18. II./17. III. 1932, I. C. 1629/31).

Art. 2244. Wszczęcie i popieranie postępowania sądowego w przedmiocie przerechowania zasądzonej w markach sumy należy poczytywać za czynność procesową, przerywającą w myśl art. 2244 K. C. przedawnienie. (28/11—/III. 1932, I. C. 1337/31).

Ustawa Hipoteczna 1818 r.

Art. 57. Przepis ostatniego ustępu art. 57 Ust. Hip. jest tylko zastosowaniem zasady, wyrażonej w art. 1690 K. C. i skutki braku notyfikacji, przewidzianej w powyższym ustępie art. 57, reguluje art. 1691 pomienionego Kodeksu. (13. IV, 1932, I. C. 2831/31).

Art. 123. Prawa, nie wciągnięte do wykazu hipotecznego czytym wpisem, a tylko sposobem zastrzeżenia na marginesie zapisane, nie stanowią prawa hipotekowanego w rozumieniu art. 123 Ust. Hip., a zatem mogą być przedawnione. (21. III. 1932, I. C. 1751/31).

Art. 125. Dział nieruchomości, mającej urzędzoną hipotekę, nie może być przeprowadzony przed przepisaniem na spadkobierców tytułu własności we właściwej księdze czystym wpisem. (19. II/4. III. 1932, I. C. 2647/31).

Ustawa Hipoteczna Ziem Wschodnich.

Art. 154. Wydział hipoteczny nie ma zasady do zawieszania wniosków stron do czasu rozwiązania sporu w drodze sądowej, gdy pomiędzy stronami nie nastąpiła zgoda co do wpisów przy zamknięciu pierwsiastkowej regulacji hipoteki, każda jednak ze stron posiada prawny tytuł do wpisania jej praw do wykazu hipotecznego. (28. II 1932, I. C. 1559/31).

Kodeks Handlowy 1807 r.

Art. 48. Stowarzyszeni na udział nie odpowiadają solidarnie za zobowiązania, zaciągnięte przez jednego z nich nawet w interesie stowarzyszenia, a osoba trzecia, która z jednym tylko ze stowarzyszonych zawierała umowę, nie ma skargi bezpośredniej przeciwko innym stowarzyszonym nawet, gdy ci ostatni odnieśli korzyść z tranzakcji. (18. III. 1932, I. C. 2531/31).

Prawo Cywilne Ziem Wschodnich (t. X cz. 1 Zw. Pr.).

Art. 134⁴. Według przepisów tomu X cz. 1 Zw. Pr. obowiązek ojca lożenia na utrzymanie dziecka nieślubnego ma charakter zobowiązania czysto osobistego, wypływającego ze związku naturalnego rodziców i dzieci, i nie przechodzi przeto na spadkobierców, o ile tylko urodzenie dziecka nieślubnego nie było skutkiem czynu przestępnego, dokonanego na jego matce, w takim bowiem razie z tytułu wynagrodzenia szkód i strat ciążyłby na winnym spełnienia tego czynu, a po jego śmierci na spadkobiercach, obowiązek dostarczenia dziecku środków utrzymania. (10. V. 1932, I. C. 2068/31).

Art. 533. Część materjalna pewnej całości może być objektem oddzielnej własności, gdy stanowi odrębną całość pod względem swego gospodarczego znaczenia, i w razie oddzielnego posiadania takiej części pod tytułem właściciela spokojnie, bezspornie i nieprzerwanie w ciągu ustawowego terminu można nabyć do niej prawo własności z mocy przedawnienia; niema więc zasadniczych przeszkód prawnych ku temu, aby uznać dopuszczalność nabycia w drodze przedawnienia piwnicy pod cudzym domem. (10/25. V. 1932, I. C. 2047/31).

Art. 1054. Osoby niepiśmienne mogą być świadkami przy testamentie prywatnym. (24. V. 1932, I. C. 2058/31).

Art. 1259. Spadkobierca nie jest pozbawiony prawa dochodzenia mniejszej części spadku, niż ta, która mu przypada na udział, ani też prawa dochodzenia swego udziału z niektórych tylko przedmiotów spadkowych; nie może jedynie wbrew przepisom art. 1255 i 1259 t. X cz. 1 Zw. Pr. zasłaniać się przed wierzycielami spadku

tem, że przyjął tylko część należnej mu schody, gdyż przyjęcie części powoduje odpowiedzialność za całą schedę. (17. II. 1932, I. C. 1537/31).

Art. 1549. Użyta w ostatnim ustępie art. 1549 wyrażenie „przedstawienie ko wżyskanju” oznacza wytoczenie powództwa. (Skład 7 sędziów, 24. UI/16. IV. 1932, I. C. 2349/31).

Art. 1549. Pod rżądem t. X cz. 1 Zw. Pr. w stosunku do należności z bankowego rachunku bieżącego bieg przedawnienia za życia dłużnika może się rozpocząć dopiero od chwili wytoczenia powództwa o tę należność, w razie zaś śmierci dłużnika ma zastosowanie przepis uwagi do art. 1259 t. X cz. 1 Zw. Pr. (Skład 7 Sędziów, 24. III/16. IV. 1932, I. C. 2349/31).

Art. 1583. W rozumieniu art. 1583 t. X cz. 1 Zw. Pr. kara wadjalna nie jest istotną częścią umowy głównej, raczej stanowi umowę dodatkową, wobec czego upoważnienie do zawarcia umowy głównej nie zawiera w sobie upoważnienia do zabezpieczenia umowy karą wadjalna. (23. II. 1932, I. C. 1650/31).

Przepisy z III/23. VI. 1891 r. o trybie aljenacji, wydzierżawiania lub oddawania w zastaw osad i gruntów włościańskich (Zb. Pr. i Rozp. Nr. 76 poz. 821).

Art. 15. Zawarty w art. 15 i 17 przepisów z d. 11/23 czerwca 1891 r. (obecnie w nowej kodyfikacji — art. 101 i 103 przepisów o urządź, rolnem włościan w b. Król. Polskiem ks. 9 specj. dod. do t. IX Zw. Pr. według kontyn. 1913 r.) zakaz rozdrabniania osad włościańskich na działki mniejsze od 6 morgów ma na względzie wszelkiego rodzaju akty zbycia gruntu włościańskiego, czy to pod tytułem obciążliwym, czy też dawnym, a więc zarówno umowy sprzedaży, jak darowizny i działy testamentowe. (21. IV. 1932, I. C. 2280/31).

Art. 15. Przepisy prawa z d. 11 czerwca 1891 r., a w szczególności art. 15, 16, 17 nie sprzeciwiają się ustaleniu współwłasności osad na rzecz kilku osób, których części idealne nie odpowiadają co do stosunkowego rozmiaru gruntu wymaganiom prawa, lecz dotyczą wyłącznie szkodliwego ze względów społeczno-ekonomicznych tworzenia realnych jednostek gospodarczych, niemających żądanej prawem rozległości. (3. II. 1932, I. C. 1467/31).

Ustawa z d. 15/28. III. 1911 r. o przedłużeniu maksymalnego terminu najmu nieruchomości (ros. Zb. Pr. i Rozp. Nr. 59 poz. 537).

Ustawa powyższa nie ogranicza do lat 36 trwania dzierżaw, ważnie na dłuższy okres czasu zawartych przed wejściem w życie tej ustawy. (24. III. 1932, I. C. 792/31, w składzie 7 Sędziów).

Dekret z 7. II. 1919 r. o rejestrze handlowym (Dz. U. poz. 164).

Art. 11. Odpowiedzialności z ust. 2 art. 11 dekretu o rej. handl. nie można rozciągać na tych organizujących spółkę, którzy nie wzięwszy udziału w zawarciu imieniem spółki umowy z trzecim, nie wyrazili na umowę uprzedniej zgody, objawionej wyraźnie lub milcząco trzeciemu — kontrahentowi umowy, z którym umowę imieniem spółki niezarejestrowanej zawarto, chociażby nawet później, t. j. po zawarciu tej umowy, wyrazili zgodę na czynność w stosunku do tego, kto imieniem spółki działał. (18. III. 1932, I. C. 2531/31).

Ustawa z 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. 1920 r. poz. 7).

Art. 1. Magistrat, jako instytucja samorządu terytorjalnego, nie jest zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy, gdyż wykonywanie przez Magistrat części administracji publicznej na zasadzie uprawnień, otrzymanych od Państwa, wyklucza możliwość prowadzenia biura Magistratu w sposób przemysłowy. (20. IV. 1932, I. C. 2893/31).

Art. 16. Sam fakt zatrudnienia pracownika przez pracodawcę w godzinach nadliczbowych upoważnia pracownika do żądania wynagrodzenia za tę pracę, chociażby nie upominał się o to w czasie trwania stosunku służbowego i chociażby nie było specjalnego zlecenia pracodawcy do przedłużenia pracy ponad normę ustawową. (17. V. 1932, I. C. 2465/31).

Ustawa z 19. V. 1920 r. o obowiązku ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. U. poz. 272).

Art. 3. Obowiązek właściciela ubezpieczenia na wypadek choroby zatrudnionych w majątku pracowników leśnych zależy od tego, czy praca ich posiada cechy pracy w przemyśle, czy też polega na wykonywaniu pewnych czynności natury gospodarczej, związanych z konserwacją lasu, z utrzymaniem go w należyтым stanie i t. p. i niemających związku z przemysłem leśnym. (9. III. 1932, I. C. 1840/31).

Art. 76. Ustawa o obow. ubez. na wypadek choroby nie przewiduje żadnych ograniczeń co do zakresu rozpoznawania przez organy sądowe sporów, wynikających na tle orzeczeń zarządów kas chorych, wydanych w trybie art. 76 tejże ustawy, sądy więc mogą orzekać nie tylko co do samej zasady kary, nałożonej przez zarząd kasy chorych, lecz i co do wysokości tej kary. (11. III. 1932, I. C. 1802/31).

Ustawa z 16. V. 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. poz. 334).

Art. 2. Pracownik umysłowy, któremu wymówiono pracę w końcu roku kalendarzowego, a któremu okres wymówienia kończy się w następnym roku kalendarzowym, ma prawo do wynagrodzenia za urlop w tym następnym roku. (4. V. 1932, I. C. 2303/31).

Ustawa z 11. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. poz. 406).

Art. 2 ust. 1 lit. „d”. Art. 2 ust. 1 lit. „d” ustawy o ochr. lok. wyjmuje z pod działania ustawy o ochronie lokatorów jedynie te domy w Ziemi Wileńskiej kapitalnie odremontowane, które zostały zrujnowane po wybuchu wojny 1914 r. i na skutek wojny i których kapitalny remont spowodował, iż te zrujnowane wskutek wojny domy stały się na nowo zdawnymi do zamieszkania. (6. IV. 1932, I. C. 2155/31).

Art. 2 ust. 1 lit. „d”. Podpada pod przepis art. 2 ust. 1 lit. „d” drewniana budka, wystawiona na posesji po r. 1919. (5/20. IV. 1932, I. C. 2266/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rozp. z 14. V. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań (Dz. U. 1925 r. poz. 213).

§ 33 ust. 1. Jak wynika z powołania się w ust. 1 § 33 rozporządzenia waloryzacyjnego na ust. 1 lit. „a” § 29 tegoż rozporządzenia, „pretensjami budowlanymi” w rozumieniu pomienionego ust. 1 § 33 są nie pożyczki, użyte na budowę, lecz należności za dokonane roboty budowlane, podpadające pod pojęcie „wynagrodzenia za dzieło”. (15. III. 1932, I. C. 2993/31).

§ 37a. Przepis § 37a rozp. walor., przyznający dłużnikowi w razie przerachowania należności, niepodpadającej pod przepisy §§ 5 i 6 rozp. walor., na sumę powyżej 1.000 zł. z zastosowaniem stawki conajmniej 20%-wej prawo zwłoki do dnia 1 stycznia 1927 r. co do spłaty kapitału, nie stał bynajmniej na przeszkodzie wierzycielowi do wystąpienia z powództwem o taką należność i roszczenie jego nie mogło być uznane z tego powodu za przedwczesne; skoro zaś wierzyciel miał możliwość wytoczenia powództwa o swoją należność, bieg przedawnienia umarzającego w stosunku do tej należności nie mógł być uznany za zawieszony. (31. III. 1932, I. C. 1812/31).

§ 39. Należności, ustalone wyrokiem prawomocnym, ulegają przerachowaniu według przepisów rozporządzenia waloryzacyjnego na ogólnej zasadzie, mają więc do nich też zastosowanie przepisy ust. 3 § 5, ust. 3 § 6 względnie § 37a tegoż rozp. o doliczeniu odsetek zaległych do kapitału. (19. V. 1932, II C. 1063/28).

§ 39. Przy przeliczeniu należności, zasądzonej prawomocnym wyrokiem, następuje tylko przewartościowanie zasądzonej sumy, nie zaś ponowne osądzenie całej sprawy, przeto kwestja wartości przedmiotu, za który należność przypada, jako prawomocnie i definitywnie rozstrzygnięta, nie może być przedmiotem powtórnego rozpoznania. (22. VI. 1932, I. C. 2471/31).

§ 39. Skoro należność już została w wydanym wyroku częściowo zwaloryzowana, t. j. zasądzona nie w pierwotnej nominalnej wysokości, lecz w wyższej sumie ze względu na deprecjację pieniądza, może być dokonane jedynie „dalsze” przeliczenie, o którym mówi ostatnie zdanie § 39 rozp. walor. i które winno polegać w przypadku, gdy Sąd zasądził należność według podanych w skardze powodowej cen z daty wytoczenia powództwa, na wzięciu pod uwagę spadku waluty w okresie czasu po wytoczeniu powództwa (por. orzec. Izby I Sądu Najw. w Zb. O. za r. 1929 Nr. 208 oraz orzec. Izby III Sądu Najw. z d. 29. IX. 1925 r. R. 489/25, O. S. P. Nr. 544/IV). (22. VI. 1932, I. C. 2471/31).

§ 40. Paragraf 40 rozp. walor., mówiąc o dokonanych przez dłużnika i przyjętych przez wierzyciela „zapłatach”, ma na myśli zapłaty w ścisłym tego słowa znaczeniu, t. j. tradycję pieniędzy, dokonaną w tym celu, aby umorzyć całkowitą należność, względnie pewną określoną jej część, jeżeli zaś uiszczona suma nie miała tego charakteru i stanowiła tylko wpłatę na rachunek należności, dokonaną w walucie innej wartości, niż ta, w której wyrażona była sama należność, powyższa różnica wartości waluty winna być przy dokonaniu rozrachunku stron brana pod uwagę i za pokrytą przez skuteczną wpłatę może być uznana tylko ta kwota długu, jakiej równała się wpłacona kwota według jej rzeczywistej (a nie cyfrowej) wartości, którą określa rozporządzenie waloryzacyjne w tabeli, dołączonej do § 2 (por. orzec. Izby I Sądu Najw. Nr. 95/30 r. i 9/31 r.). (19. V. 1932, I. C. 1063/28).

Prawo wekslowe z 14. XI. 1924 r. (Dz. U. poz. 926).

Art. 98. Pozywający na podstawie zastępującego zaginiony weksel orzeczenia, nie mając więcej praw, niż ten, kto weksel w rękach swych posiada, musi udowodnić, iż pozwany był z weksłu zobowiązany, następnie, w razie sporu, udowodnić, iż weksel zaginiony zawierał wszelkie warunki konieczne do ważności, wreszcie w przypadku poszukiwania zwrotnego również udowodnić, iż zastosował się do wymagań Prawa Wekslowego, na ten przypadek ustanowionych. (22. III. 1932, I. C. 1837/31).

Prawo czekowe z 14. XI. 1924 r. (Dz. U. poz. 927).

Art. 31. Przy zwrotnem poszukiwaniu posiadacz czeku rozrachunkowego w razie odmowy przeprowadzenia rozrachunku z osobami, wskazanymi w ustępie ostatnim tego artykułu, może żądać od zwrotnie zobowiązanych zapłaty sumy czekowej oraz należności, wzmiankowanych w art. 35 Prawa czekowego, czemu nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż trasat nie miał uregulować czeku przez wypłacenie gotówki. (18. III. 1932, I. C. 1554/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 27. XII. 1924 o przerachowaniu należności innemi przepisami nieobjętych (Dz. U. poz. 1030).

§ 8. Pod przepis § 8 pomienionego rozporządzenia, dotyczący, jak wynika z jego brzmienia, należności, nieobjętych rozporządzeniem Prezydenta Rzp. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych, podpadają tylko należności publiczno-prawne. (8. IV. 1932, I. C. 3074/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 27. V. 1927 o przymusie ubezpieczenia od ognia (Dz. U. poz. 410).

Art. 37. Okoliczność, iż właściciel przymusowo ubezpieczonej budowli zamierzał sprzedać ją na rozbiórkę, przyczem mógłby osiągnąć za nią cenę, odpowiadającą tylko wartości materiału, nie daje podstawy Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych do zmniejszenia sumy odszkodowania pogorzelowego, która winna być określona według art. 37 w związku z ust. 3 art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzp. z d. 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia, t. j. w wysokości, odpowiadającej wartości odbudowy nieruchomości z uwzględnieniem stopnia jej zużycia, i pod „rzeczywistą szkodą”, o której odszkodowaniu mówi art. 37, należy rozumieć szkodę obiektywną, a nie subiektywną. (24. II. 1932, I. C. 1592/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 24. XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 911).

Art. 130. Spory o ustalenie, czy pracodawca obowiązany jest opłacać składki do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych za tych lub owych pracowników, wyłączone są z pod rozpoznania Sądów. (17. II. 1932, I. C. 1988/31).

Art. 164. Orzeczenie Zakładu Ubezpieczeń lub organu administracyjnego, działającego w charakterze instancji odwoławczej, ma decydujące znaczenie w sporach na tle ubezpieczenia między pracodawcą lub pracownikiem z jednej strony a Zakładem Ubezpieczeń z drugiej, natomiast nie może mieć rozstrzygającego zna-

czenia w sporze o prawo cywilne — o szkody i straty z powodu zaniedbania ubezpieczenia — między pracownikiem a pracodawcą; w sporze takim, Sąd nie ma obowiązku krępować się orzeczeniem Urzędu Ubezpieczeń i samodzielnie decyduje, czy pracownik był pracownikiem umyślowym, podlegającym ubezpieczeniu w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umyślowych. (20. IV. 1932, I. C. 169/32).

Rozporządzenie Prezyd. Rzp. z 28. XII. 1927 o uregulowaniu ciężarów i wierzytelności, ciężących na przymusowo wykupionych nieruchomościach ziemskich (Dz. U. 1928 r. poz. 22).

Art. 7. Przewidziana w art. 7 cz. 2 rozp. Prezydenta Rzp. z d. 28. XII. 1927 ustanie biegu procentów i rat amortyzacyjnych z dniem objęcia w posiadanie majątków przez urzędy ziemskie dotyczy również majątków, przejętych z mocy ustawy z d. 17. XII. 1920 (Dz. U. 1921 r. poz. 17). 6. IV. 1932, I. C. 387/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 323).

Art. 2. Magazynier wtedy tylko winien być zaliczony w poczet pracowników umysłowych w rozumieniu rozporządzenia z d. 16. III. 1928 r., o ile oprócz czynności, wpływających z dozoru nad magazynem, czyli składem towarów względnie produktów rolnych, spełnia czynności rachunkowe, związane z obrotem, dokonywanym temi przedmiotami, t. j. sporządza wykazy, specyfikacje, remanent i t. p., a więc prowadzi książki, dotyczące przedmiotów, znajdujących się w powierzonym mu składzie. (15. III. 1932, I. C. 2521/31).

Art. 32 p. „c”. Obowiązek poprawnego zachowania się pracownika w stosunku do zwierzchnika nie ogranicza się jedynie do sfery służbowej, gdyż tak w życiu prywatnym, jak i publicznym pracownik winien uszanować godność osobistą i dobre imię swego zwierzchnika; w razie konfliktu między pracownikiem a pracodawcą (zwierzchnikiem) poza sferą stosunku służbowego Sąd w każdym poszczególnym przypadku winien rozważyć, czy czyn pracownika zawierał w sobie cechy obrazy zwierzchnika, pociągającej skutki z art. 32 p. „c” rozporządzenia z d. 16 marca 1928 r. poz. 323. (4/18. II. 1932, I. C. 1870/31).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. poz. 324).

Art. 11. W myśl art. 11 i 22 rozporządzenia Prezydenta Rzp. z d. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. poz. 324) i art. 16 ustawy z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy (Dz. U. 1920 r. poz. 7) pod wynagrodzeniem pieniężnym, wypłacanem przez pra-

codawcę pracownikowi w gotówce, które w całości ma być wypłacone robotnikowi za okres wypowiedzenia, jak również za niewykorzystany urlop, a także pod płacę normalną, od której oblicza się wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, należy rozumieć całkowite wynagrodzenie, płacone robotnikowi bezpośrednio przez pracodawcę, a nie datki osób trzecich, udzielane w dowolnej i nieokreślonej wysokości. (15. 1/5. II. 1932, I. C. 1602/31).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 190 ust. 2. Kaucja kasacyjna przechodzi na rzecz Skarbu w razie odrzucenia przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej z powodu, iż założona została na decyzję, nieulegającą oddzielnemu zaskarżeniu. (11. III. 1932, I. C. 68/32).

Art. 409. Zapłata sumy wekslowej czy czekowej stwierdza się zwrotem wekslu czy czeku dłużnikowi lub pokwitowaniem wierzyciela i dowód ze świadków nawet między handlującymi nie może być w tym przypadku dopuszczony z mocy art. 409 U. P. C. (9. III/19. IV. 1932, I. C. 2367/31).

Art. 783. Decyzja Sądu Okręgowego w przedmiocie uwzględnienia zgłoszonej ekscpejji i umorzenia postępowania w sprawie podlega zaskarżeniu w drodze skargi incydentalnej, chociażby powyższa ekscpejja była w rzeczywistości zarzutem, dotyczącym istoty sporu, i nie powinna być przez Sąd w trybie incydentalnym załatwiona. (6. VII. 1932, I. C. 899/32).

Art. 793. Statuty związków i stowarzyszeń, aczkolwiek ulegają zatwierdzeniu urzędów administracyjnych, jednak nie mają znaczenia ustaw i aktów władzy publicznej, których pogwałcenie lub niewłaściwa wykładnia przez sądy wyrokujące dopuszczają według art. 186 i 793 U. P. C. ocenę i krytykę w drodze postępowania kasacyjnego przez Sąd Najwyższy, ale są umowami, których ocena i wykładnia, zgodnie z art. 11 U. P. C, pozostawiona jest wyłącznie instancjom merytorycznym. (11. II. 1932, I. C. 1692/31).

Art. 1064. Przepis art. 1061 U. P. C, mający na celu zabezpieczenie skutków licytacji, odbytej pod powagą władzy sądowej, nie ma zastosowania do wypadków oddania majątku wierzycielowi z mocy art. 1064 U. P. C. w trybie bezspornym na żądanie tegoż wierzyciela. (26. IV. 1932, I. C. 2599/31 i 2636/31).

Art. 1175. Z art. 1175 bynajmniej nie wynika, aby wierzyciel mógł zatrzymać dobra za sumę swojej wierzytelności, bez względu na stosunek jej do sumy oszacowania. (4. III. 1932, I. C. 1770/31).

Przepisy przechodnie do Ustawy postępowania cywilnego.

Art. 7. Żądanie ustalenia ustalenia stosunku prawnego, połączone z żądaniem wykonania lub zaniechania czynu albo też z żą-

daniem wydania rzeczy, traci znaczenie żądania samodzielneho, jako pochłonięte przez to drugie żądanie, wobec czego nie podpada pod działanie art. 7 Przep. przech. do U. P. C. (10. II. 1932, I. C. 2639/31).

Przepisy tymczasowe o kosztach sądowych (Dz. U. 1928 r. poz. 520).

Art. 31. Prawo żądania zwrotu kosztów oraz wynagrodzenia za prowadzenie sprawy od strony, przeciwko której zapadło orzeczenie, oparte jest na ustawie (art. 31 Przep. tymcz. o koszt. sąd.) i nie jest uzależnione od uprzedniego przyznania tego prawa przez Sąd, rozpoznający sprawę główną, czyli sprawę, z powodu której koszty się należą. Ustawa pod względem wynagrodzenia za prowadzenie sprawy nie czyni różnicy między stroną, korzystającą z prawa ubogich, a stroną z tego prawa nie korzystającą. 23. III. 1932, I. C. 3091/31).

Witold Świącicki,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR AUSTRIACKI)

Kodeks cywilny.

§§ 126 i 129. Osoby wyznania żydowskiego, wstępujące w związek małżeński ze świadomością o braku ogłoszenia zapowiedzi, nie mają prawa żądania unieważnienia małżeństwa z powodu braku zapowiedzi (O. z 12. XI. 1931 Rw. 2140/31).

§§ 141, 1042, 1447. Ojciec jest posiłkowo odpowiedzialny za koszty leczenia dziecka w szpitalu; brak u ojca dochodów ponad koszty własnego utrzymania nie stoi na przeszkodzie zasądzenia ojca na zwrot kosztów leczenia (O. z 19. I. 1932 Rw. 2834/31).

§§ 141, 143, 178. Roszczenie małoletnich dzieci o dostarczenie alimentów przeciwko rodzicom i dziadkom mogą być dochodzone tylko w postępowaniu niespornem (O. z 19. XI. 1931 Rw. 2198/31).

§ 163. Słowa, użyte w końcowej części § 163: „tu przyznaje” nie odnoszą się do określonego poprzednio faktu cielesnego obcowania w oznaczonym czasie, lecz do zwrotu końcowego: „że dziecko spłodził”. (O. z 20. I. 1932 Rw. 2721/31).

§ 272. Zakaz zastępstwa jednego z małoletnich przez wspólnego opiekuna nie ma poza wypadkami natury spornej (n. p. dobrowolnego układu między małoletnimi) zastosowana. (O. z 1. XII. 1931 Rw. 2200/31).

§§ 364, 264 lit. a. Za szkodę, powstałą na gruncie przydrożnym wskutek podwyższenia drogi powiatowej, odpowiedzialny jest na zasadzie prawa sąsiedzkiego w myśl §§ 364 i 264 lit. a kod. cyw. rzeczywisty właściciel drogi jako sąsiad, a nie urząd wojewódzki, wykonywujący konserwację drogi w imieniu właściwego właściciela drogi. (O. z 5. I. 1932 Rw. 1620/31).

§ 418. Przeistoczenie zabudowań gospodarczych (szopy, magazynu) na dom mieszkalny nie jest budową w rozumieniu § 418 kod. cyw. (O. z 19. XI. 1931 Rw. 2186/31).

§ 442. Prawo poboru drzewa z lasu ekwiwalentowego jako prawo realne jest przywiązane do nieruchomości i jako takie nie może być odrębnie bez przeniesienia własności uprawnionej nieruchomości zbywane. (O. z 20. I. 1932 Rw. 2473/31).

§ 169. Kilku wierzytelnościom, na które przeniesione zostało prawo zastawu na mocy przysługującego właścicielowi nieruchomości w myśl § 465 kod. cyw. uprawnienia, służy między sobą równy stopień pierwszeństwa, z pierwszeństwem hipotecznym według daty wpisu pierwotnego prawa zastawu. (O. z 20. I. 1932 R. 859/31).

§ 469. Osoba, mająca prawo nadzastawu na sumie hipotecznie zabezpieczonej, nie może się powoływać na zaufanie do ksiąg gruntowych, jeżeli przed uzyskaniem prawa nadzastawu wiedziała o zapłacie tej kwoty, chociaż prawo zastawu dla niej jeszcze istniało. (O. z 21. XII. 1931 Rw. 2543/31).

§ 469. Kaucyjne prawo zastawu podpada pod przepisy ustawy o rozporządzaniu hipoteką (§§ 33, 38 III noweli do kod. cyw.), chociaż z tytułu odpowiedzialności kaucyjnej nie powstała wcale wierzytelność określona. (O. z 5. I. 1932 Rw. 2825/31).

§ 484. Właściciel gruntu służebnego może przełożyć używany przez uprawnionych szlak drożny na inne miejsce, jednak nie dowolnie i nie bez potrzeby. (O. z 7. I. 1932 Rw. 2811/31).

§ 578. Podtrzymanie ręki przy pisaniu testamentu własnoręcznego ze strony osoby trzeciej nie może samo przez się pozbawić pisma charakteru pisma własnoręcznego, skoroby nie zostało stwierdzone, że ta pomoc była połączona z wywieraniem wpływu na wyraz woli piszącego. (O. z 30. IX. 1931 Rw. 1458/31).

§ 578. Testament napisany przez spadkodawcę w drodze mechanicznej na maszynie do pisania, chociaż podpisany przez niego nie jest testamentem własnoręcznym. (O. z 9. II. 1932 Rw. 136/32).

§ 600. Osobie, powołanej na podstawie ogólnej mobilizacji do czynnej służby wojskowej służy już od chwili powołania przywilej sporządzenia uprzywilejowanego rozporządzenia ostatecznej woli. (O. z 0. XII. 1931 Rw. 1517/31).

§ 685. Dzień płatności zapisu (sumy pieniężnej w rok po śmierci spadkodawcy) jest ustawą oznaczony (§ 685). Dzień ten jest więc rozstrzygający przy rozpoczęciu skutków zwłoki. Upomnienie o zapłatę nie jest potrzebne. (O. z 19. I. 1932 Rw. 2453/31).

§§ 690, 810. Legatarjusz, którego legat wyczerpuje cały majątek spadkowy, może być ustanowiony zarządcą spadku. (O. z 20. X. 1931 R. 621/31).

§ 705. Zapis gotówki, wypłacić się mającej po dojściu do pełnoletności przez legatarjusza, należy uważać za zapis, ograniczony terminem. (O. z 3. II. 1932 Rw. 1677/31).

§ 781. Przepis § 781 ma jedynie znaczenie określenia miary, według której zachówek może być dochodzony (§ 783). (O. z 27. I. 1932 Rw. 70/32).

§ 783. Roszczenie o zachówek może być dochodzone tylko przeciwko dziedzicom i legatarjuszom, choćby dekret dziedzictwa nie został jeszcze wydany — a nie przeciwko masie spadkowej. (O. z 27. I. 1932 Rw. 70/32).

§ 836. Orzeczenie, czy dla administrowania wspólną realnością, ma być ustanowiony zarządca, należy do drogi sporu. O ile brak co do osoby ustanowić się mającego zarządcy zgody współników, sąd oznacza w postępowaniu niespornem osobę zarządcy. (O. z 20. I. 1932 R. 841/31).

§ 841 *kod. cyw. i § 351 ord. egz.* W dobrowolnem postępowaniu działowem, przewidzianem w § 841 *kod. cyw. i § 351 ord. egz.* termin do wniesienia rekursu wynosi dni czternaście. (O. z 2. IX. 1931 R. 412/31).

§ 905. Po wypłatę uposażeń służbowych czy też emerytalnych z kas państwowych lub samorządowych wierzyciel musi się zgłosić w kasie. (O. z 3. XI. 1931 Rw. 2125/31).

§ 922. Brak u rzeczy odstąpionej właściwości, wyraźnie umówionych lub zazwyczaj przewidywanych, uzasadnia tylko obowiązek rękojmi, ale nie skutkuje nieważności umowy. (O. z 5. I. 1932 Rw. 2487/31).

§ 932. Żądaniu rozwiązania kontraktu kupna nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że przedmiot kupna nie może być zwrócony np. z powodu konieczności sprzedaży ze względu na zachodzące niebezpieczeństwo padnięcia krowy. (O. z 1. XII. 1931 Rw. 2391/31).

§§ 932 i 933. Terminy z § 933 *kod. cyw.*, które są terminami zawitemi, odnoszą się także do skargi o odszkodowanie, przewidzianej w § 932 *kod. cyw.* (O. z 5. I. 1932 Rw. 2487/31).

§ 934. Nie można w drodze zarzutu przeciwko żądaniu zapłaty reszty ceny kupna domagać się uchylecia umowy i przywró-

cenia do pierwotnego stanu, jeżeli zwrot rzeczy (samochodu) w takim stanie, w jakim była odebrana, jest niemożliwy. (O. z 24. XI. Rw. 2343/31).

§ 948. Samo zasądzenie karno-sądowe obdarowanego za pobicie darującego, nie wystarcza do przyjęcia grubej niewdzięczności po stronie obdarowanego, chodzi także o motywy czynu np. o prowokację ze strony darczyńcy. (O. z I. XII. 1931 Rw. 2389/31).

§§ 1035 i 1311. Osoba działająca bez upoważnienia, nie może być pozywana o dopełnienie umowy (zapłatę ceny kupna), a tylko odpowiada za wszelkie wynikające z niedopełnienia umowy skutki i szkodę. (O. z 5. I. 1932 Rw. 2351/31).

§ 1090. Zrzeczenie się przez męża prawa najmu do mieszkania, najętego razem z żoną, nie uwłącza prawu żony do mieszkania, jeżeli ona sprzeciwiła się rozporządzeniu męża. (O. z 21. XII. 1931 Rw. 2677/31).

§ 1231. Wysokość wyprawy przyrzeczonej należy oznaczyć ze względu na stosunki majątkowe zobowiązanego do dania wyprawy w czasie, kiedy przyrzeczenie nastąpiło i wyprawa mogła być żądana. (O. z 28. I. 1932 Rw. 2189/31).

§§ 1293 i 1294. Naruszenie interesów (zagrożenie bezpieczeństwa hipotecznego) bez wyrządzenia szkody nie daje podstawy do prywatno-prawnej skargi o odszkodowanie. (O. z 5. I. 1932 Rw. 2825/31).

§ 1320. Za trzymających zwierzę (psa) uważać należy nie tylko właściciela zwierzęcia, ale także tę osobę, będącą głową rodziny, która zgodziła się na trzymanie zwierzęcia przez domownika we wspólnym mieszkaniu. W razie uszkodzenia przez zwierzę w czasie nieobecności właściciela tegoż dla oceny winy właściciela jest rozstrzygające, czy zlecił pilnowanie zwierzęcia w czasie swej nieobecności innej osobie oraz czy i jakie wskazówki udzielił w tym celu. Osoby, nie będące właścicielem zwierzęcia, odpowiadają za nie wówczas, jeżeli przyjęły nadzór nad zwierzęciem, lecz go należycie nie wykonały. Odpowiedzialność cywilna trzymających zwierzę nie jest zawisła od cechy właściwości zwierzęcia (psa), trzymanie jednak takiego zwierzęcia wymaga zaostrzonych środków ostrożności i szczególnego dozoru. (O. z 25. XI. 1931 Rw. 1738/31).

§ 1325. Przy wymiarze nawiązki za ból mogą być uwzględnione także cierpienia duchowe (moralne). (O. z 15. XII. 1931 Rw. 2149/31).

§ 1327. Wysokość renty dożywotniej, przyznanej wdowie po zabitym, powinna odpowiadać wysokości rzeczywistych kosztów przyzwoitego utrzymania. (O. z 28. I. 1932 Rw. 2248/31).

§ 1334. Skarga wniesiona do sądu zagranicznego może być poczytana za upomnienie w rozumieniu § 1334 kod. cyw. (O. z 19. I. 1932 Rw. 2145/31).

§ 1334. Skarga odrzucona z powodu niewłaściwości sądu nie uzasadnia upomnienia w rozumieniu § 1334. (O. z 22. XII 1931 Rw. 2233/31).

§ 1334. Odsetki od zaległych rat uposażenia służbowego lub emerytalnego, płatnego z kas państwowych lub samorządowych należą się nie od dnia płatności każdej poszczególnej raty, lecz dopiero od dnia wniesienia skargi o zapłatę zaległych rat. (O. z 3. XI. 1931 Rw. 2125/31).

§ 1409. Nabywca nieruchomości nie odpowiada za długi,ściągnięte przez zbywcę w związku z prowadzeniem na nieruchomości przedsiębiorstwem, jeżeli długi te nie są na nieruchomości w czasie jej zbycia zahipotekowane. (O. z 17. II. 1932 R. 90/32).

§ 1425. Rozdział sumy (odszkodowanie pogorzelowe), złożonej według § 1425 kod. cyw., pomiędzy wierzycieli, na rzecz których skład uczyniono, należy do postępowania niespornego. (O. z 25. XI. 1931 R 706/31).

§ 1431. W wypadku zapłaty długu, objętego prawomocnem orzeczeniem (sądowym nakazem zapłaty) nie może być mowy o zapłacie pod wpływem błędu. (O. z 3. II. 1932 Rw. 2910/31).

§ 1431. W razie niemożności zwrotu rzeczy, świadczonej wskutek omyłki, należy się zwrot korzyści, o ile korzyść w chwili wydawania wyroku istnieje. (O. z 29. XII. 1931 Rw. 2147/31).

§ 1435. Można żądać zwrotu zapłaty uzyskanej w drodze egzekucji, dopiero po uchyleniu tytułu egzekucyjnego (nakazu zapłaty). (O. z 3. II. 1932 Rw. 2910/31).

§ 1438. W razie zastrzeżenia zapłaty (czynszu dzierżawnego) wyłącznie w gotówce potrącenie nie jest dopuszczalne. (O. z 9. II. 1931 Rw. 2838/31).

§ 1480. Raty alimentacyjne, już płatne a zabezpieczone egzekucyjnym prawem zastawu, przemieniają się w sumę kapitałową i podlegają jako samoistna wierzytelność trzydziestoletniemu przedawnieniu. (O. z 9. XII. 1931 Rw. 2443/31).

Kodeks handlowy.

Art. 250. Wkładką w spółce niejawnej mogą być także usługi i świadczenia pracy. (O. z 4. XII. 1931 Rw. 2093/31).

Art. 255. Uiszczenie wkładki do spółki niejawnej może być odroczone. (O. z 4. XII 1931 Rw. 2093/31).

Art. 347 wymaga tylko doniesienia we właściwym czasie o wadach dostarczonego towaru, wyraźne postawienie do dyspozycji nie jest wymagane. (O. z 25. XI. 1931 Rw. 1859/31).

Art. 355. Kupujący nie może odstąpić od dokonanego już wyboru jednego z praw, służących mu w myśl art. 355 kod. handl., np. po zrzuceniu się z umowy żądać wynagrodzenia z powodu niedostarczenia mu towaru. (O. z 15 grudnia 1931 R. 1846/31).

Art. 355 i 356. Zmiana sposobu obliczenia szkody, a mianowicie żądanie szkody abstrakcyjnej zamiast szkody konkretnej, jest w toku sporu w pierwszej instancji dopuszczalna. (O. z 1. XII. 1931 R. 2355/31).

Art. 380. Przy wyborze spedytorów pośrednich spedytor, dokonywujący wyboru, odpowiada tylko za staranny wybór. (O. z 26. XI. 1931 R. 1737/31).

Podatek przemysłowy.

Art. 92 ustawy z 15 lipca 1925 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550. Państwowy podatek przemysłowy korzysta z ustawowego pierwszeństwa zaspokojenia z całego majątku ruchomego, należącego do przedsiębiorstwa, podatkiem tym obłożonego, bez względu na to, czy ruchomości te są własnością podatnika czy też osób trzecich. (O. zapadłe w składzie siedmiu sędziów z 27 stycznia 1932 R. 1799/31).

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

§ 58 ustawy z 6 marca 1906 Dpp. Nr. 58. Możliwość zastąpienia podpisu zawiadowcy przez jego pełnomocnika jest wyłączona. (O. z 19. I. 1932 R. 854/31).

Prawo wekslowe.

Art. 10. Ustawa wekslowa nie zna indosów pozornych. Nie pozabawia ona skutków prawnych z art. 10 prawa wekslowego indosów, które rzekomo tylko dla pozorów zdziałoś. (O. z 15. III. 1932 R. 352/32).

Art. 16. Istota podpisu „z grzeczności” polega na tem, że podpisujący daje swój podpis, obowiązujący wobec osób trzecich, w tym celu, aby odbiorca weksłu mógł uzyskać kredyt, lub uskutecznić zapłatę wekslem, przedstawiającym wartość właśnie ze względu na zamieszczony na nim podpis z grzeczności. Zarzut podpisu „z grzeczności”, jako zarzut umowy, może być skutecznie podniesiony tylko przeciwko osobie, dla której weksel ten podpisano, ale nie przeciwko dalszym nabywcom weksłu w sposób wekslowy. (O. z 3. II. 1932 R. 2670/31).

Art. 48 i 101. Prawomocny wekslowy nakaz zapłaty, wydany na rzecz zaspokojonego następnie przez indosanta wierzyciela wekslowego, nie wyłącza bezpośredniego dochodzenia na podstawie weksłu roszczenia zwrotnego przeciwko wystawcy weksła przez in-

dosanta, który weksel wykupił, lub przez cesjonariusza tego indosanta. (O. z 1. XII. 1931 R. 3608/31).

Ordynacja upadłościowa.

§ 6 rozp. ces. z 10. grudnia 1914 Dpp. Nr. 337. Celem dochodzenia roszczeń przeciwko masie upadłości można wnieść skargę bądź przeciwko masie upadłości do rąk jej zarządcy, bądź przeciwko zarządcy masy upadłości jako takiemu. (O. z 9. XII. 1931 R. 2281/31).

Ordynacja układowa.

§§ 11 i 46 ust. 1 rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Dpp. Nr. 337. Wierzytelność, która powstała z tytułu zaległego czynszu za lokal, korzysta jako wyposażona w ustawowe prawo zastawu, z prawa odrębności, może być więc zaspokojona w toku postępowania układowego. (O. z 27. I. 1932 R. 12/32).

§ 47. Prawo żądania unieważnienia umowy w myśl § 47 ord. ukł. służy nie tylko wierzycielom pokrzywdzonym, ale także dłużnikowi i tym osobom trzecim, które z wierzycielem ugodę nieważną zawarły. (O. z 3. II. 1932 R. 2807/31).

§ 53 ust. 4. Dłużnik, który zaniechał podać wierzyciela w spisie swych długów, musi, chcąc się uchronić przed skutkami z § 53 ust. 4 ord. ukł., udowodnić, że zawiadomił pozasądowo wierzyciela o wdrożonym postępowaniu, lub, że wierzyciel z innego źródła o tem postępowaniu otrzymał wiadomość; powołanie się dłużnika na edyktalne ogłoszenie o postępowaniu układowem nie wystarcza. (O. z 5. I. 1932 R. 2764/31).

Dr. Włodzimierz Dbałowski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B ZABÓR PRUSKI)

Kodeks cywilny.

§ 123. Podstępne wprowadzenie w błąd może polegać albo na świadomem podaniu okoliczności nieprawdziwych, albo na przemilczeniu okoliczności prawdziwych, gdy względy uczciwości i rzetelności, przyjętej w życiu potocznym, wymagały przedstawienia tych okoliczności. Czy strona przeciwna zaniedbała przekonać się o prawdziwym stanie rzeczy i dowiedzieć się o okolicznościach zatajonych, jest dla istoty i oceny podstępnego zwierzienia obojętne. (13. 5. 32. 493/31).

§ 143. Zaczepienie pełnomocnictwa z powodu błędu lub podstępnego zwierzienia winno nastąpić wobec pełnomocnika i to przed

dokonaniem czynności prawnej, dla której pełnomocnictwo udzielono. (16. 3. 32. 437/31).

§ 433. Kupujący nie może sprzedawcy odmówić zapłaty umówionej ceny kupna z powodu, że sprzedający nie był właścicielem rzeczy (samochodu) sprzedanej. (4, 3. 32. 413/31).

§ 518. Umowa, w której dłużnik przyrzeka dług przerachować według miary wyższej niż tego wymagają obowiązujące przepisy, nie jest darowizną. (29. 4. 32. 480/31).

§ 547. Zobowiązanie się lokatora do całkowitego odnowienia mieszkania nie oznacza samo w sobie wyrzeczenia się w całej pełni roszczeń, które służą lokatorowi na mocy przepisów §§ 538, 547 k. c. Jeżeli strony niczego wyraźnie lub domyślnie nie postanowiły, należy w myśl zasad §§ 133. 157 k. c. przyjąć, że odnowienia mieszkania lokator dokonuje wyłącznie dla siebie, a nie dla wynajmującego. Na wypadek więc rozwiązania najmu przed upływem czasu, na który umowę zawarto, wynajmujący winien zwrócić lokatorowi koszty odnowienia mieszkania w stosunku nieprzemieszkanego jeszcze okresu do całego czasu, na który umowę zawarto. Wynajmujący jest w tych granicach wzbogacony o zwolnienie go od zobowiązań, wynikających z §§ 538, 547 k. c. Wina lokatora w wcześniejszym rozwiązaniu najmu jest w tym względzie bez wszelkiego znaczenia. O ile zaś chodzi o nakłady lokatora, których nie można zaliczyć do kosztów odnowienia mieszkania, to o zakresie zobowiązań wynajmującego rozstrzygają przepisy §§ 538, 547 k. c. (15. 4. 32. 467/31).

§ 626. Przepis ten doznał w dziedzinie umów o pracę pracowników umysłowych uzupełnienia w art. 32 ustawy z dnia 16 marca 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych. (Dz. U. poz. 323/28). (26. 2. 32. 407/31).

§ 670. Szkada, którą odbierający polecenie poniósł przy wykonaniu polecenia, nie podpada pod pojęcie wkładów w znaczeniu przepisu tego. Dający polecenie odpowiada za szkodę taką tylko wówczas, gdy szkodę zawinił, lub przyjął na siebie takie zobowiązanie. (15. 1. 32. 311/31).

§ 823. Za uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy, spowodowane ruchem tramwaju, przedsiębiorstwo odpowiada według przepisów kodeksu cywilnego, a nie w myśl art. 25 ustawy z dnia 3. listopada 1938. (Zb. ust. prusk. str. 505). (12. 2. 32. 351/31).

§ 826. Nietylko zmowa, ale także jednostronne rozmyślne, niegodziwe działanie nabywcy nieruchomości, mające na celu udaremnienie praw poprzedniego nabywcy, uzasadnia roszczenie o odszkodowanie w postaci przewłaszczenia i oddania nieruchomości w posiadanie. (26. 2. 32. 406/31).

§ 929. Umowa rzeczowa, wymagana do przeniesienia własności rzeczy ruchomej, może być zawarta pod warunkiem lub z oznaczeniem terminu, gdyż w przepisach §§ 929 nast. k. c. niema ograniczenia, zawartego w § 925 ust. 2. k. c. 1. 4. 32. 426/31).

§ 1094. Dopóki prawo pierwokupu nie zostało wpisane do księgi gruntowej, wywiera ono skutki wyłącznie między osobą uprawnioną a osobą zobowiązaną i nie uszczupla w niczem praw osób trzecich ani nie stwarza po ich stronie jakiegokolwiek zobowiązania, chociażby nawet osoba, zobowiązująca się do ustanowienia prawa pierwokupu, udzieliła już zezwolenia na wpis do księgi gruntowej a osoba trzecia знаła stan rzeczy. (22. 1. 32. 321/31).

§ 1353. Żądanie męża, by mu wypłacono przyrzeczony posag i wysyłanie w tym celu żony do jej matki, nie usprawiedliwia skargi o rozwód ani odmowy wspólnego pożycia. (1. 4. 32. 452/31).

§ 1578. Jeżeli żona rozwiedziona wskutek tego, że od byłego męża nie otrzymuje dostatecznego utrzymania, jest zmuszona pracować zarobkowo, mimo, że według stosunków, w których małżonkowie żyli, nie było w zwyczajaju, by żona swą pracą zarabiała, to zarobek jej nie może być wzięty w rachubę przy ustaleniu należnej renty. (29. 4. 32. 482/31).

Prawo wekslowe.

Art. 2. Odpowiedzialność z podpisu, umieszczonego na blankiecie wekslowym, jest ograniczona. Podpisany bowiem może bronić się zarzutem, że weksel wypełniono inaczej aniżeli się godził. Zarzut ten traci coprawda podpisany, gdy blankiet po wypełnieniu przeszedł w inne ręce i nabywca znajduje się w dobrej wierze. Jeżeli jednak w chwili przejścia weksla był jeszcze niewypełniony i wypełnienia dokonał dopiero nabywca, utrata zarzutu niewłaściwego wypełnienia nie następuje, mimo dobrej wiary nabywcy i tenże nie nabywa więcej praw aniżeli pierwszy jego poprzednik. (10. 6. 32. 1/32).

Ustawa niem. z dnia 7 czerwca 1871 o odpowiedzialności kolei.

§ 1. Puszczenie pociągu w ruch, zanim podróżny zdoła wejść do pociągu, w związku z brakiem należytego nadzoru ze strony konduktorów i dyżurnego ruchu, uzasadnia odpowiedzialność kolei, jeśli podróżny spadnie ze stopni wagonu i ulegnie nieszczęśliwemu wypadkowi. (1. 4. 32. 445/31).

Ustawa z dnia 24 marca 1920 o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców. (Dz. U. poz. 178/20).

Art. 1. Na wypadek odmówienia zezwolenia na przewłaszczenie umowa obligatoryjna, na zasadzie której przewłaszczenie miało nastąpić, staje się automatycznie bezskuteczną. (29. 4. 32. 438/31).

*Rozporządzenie o przerachowaniu zobowiązań
prywatno-prawnych.*

§ 5 i 6. Odsetki za czas do 31. grudnia względnie 30. czerwca 1924, które w chwili wejścia w życie powyższego rozporządzenia nie były przedawnione, przybierają wskutek przerachowania charakter kapitału i ulegają przedawnieniu dopiero z kapitałem. (11. 3. 32. 440/31).

§ 29 lit. a). Gdy dłużnik nie jest już właścicielem przedmiotu, za który przypada suma pieniężna, należy przy przerachowaniu mieć na uwadze nie zmianę wartości tego przedmiotu, lecz tylko okoliczność, w jaki sposób dłużnik użył sumę, za ten przedmiot otrzymaną, czy uchronił ją od dewaluacji i jaka była wysokość tej sumy. (29. 1. 32. 324/31).

§ 40. Przepisu tego nie należy ze względu słuszności rozumieć dosłownie w tym sensie, że zastrzeżenie musi nastąpić w każdym wypadku przy wypłacie pieniędzy przez dłużnika. Termin pomiędzy zapłatą a zastrzeżeniem nie może jednak być dłuższy aniżeli w zachodzących warunkach wymaga tego bezzwłoczne powzięcie przez wierzyciela decyzji, czy zapłatę uznaje jako należyte zaspokojenie siebie lub też je chce zakwestjonować. W instytucjach przeto o rozgałęzionej organizacji należy pozostawić wierzycielowi do powzięcia powyższej decyzji, — o ile ze względów możności nie powinna była ona nastąpić już zgóry przed zapłatą, — tyle jedynie czasu, ile w prawidłowo unormowanym trybie interesów potrzeba, aby sprawa z rąk funkcjonariusza, który przyjął zapłatę, przeszła do miejsca które jest właściwe do rozporządzania odnośną wierzytelnością, i tam została załatwiona. (20. 5. 32. 513/31 i 13. 5. 32. 505/31).

Umowa o postępowaniu cywilnem.

§ 307. Uchylenie uznania podczas trwania sporu jest ze zgodą obu stron każdego czasu dopuszczalne. (26. 2. 32. 404/31; 13. 5. 32. 505/31)..

§ 322. Każde rozstrzygnięcie sądu rzeczowo właściwego, czy to w postępowaniu spornem, czy niespornem, chociażby wadliwe, niesłuszne i powzięte z naruszeniem norm prawnych, nie jest nieważne, lecz zaskarżalne, a o ile jest formalnie prawomocne, musi być szanowane i uwzględniane, dopóki nie zostanie uchylone w sposób przewidziany w ustawie. (29. 4. 32. 481/31).

Wojciech Trampler,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.

205. Nieważność, o której mowa w art. 101, ustęp 1, lit. e) rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r., poz. 341 Dz. Ust., musi być wyraźnie zastrzeżone w danym przepisie prawa przez zamieszczenie klauzuli o nieważności. (8. III. 1932 r. L. Rej. 3823/30).

206. Władza odwoławcza może na zasadzie art. 94 rozp. Prez. Rzeczyp. o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. U.) przy decyzji zatwierdzającej rozstrzygnięcie niższej instancji powołać się na motywy tego rozstrzygnięcia, jeżeli odwołanie nie zawiera, bądź żadnego zarzutu, bądź tylko te zarzuty, z którymi strona wystąpiła już wobec pierwszej instancji i w jej orzeczeniu znalazła na nie umotywowaną odpowiedź. (11. III. 1932 r. L. Rej. 5379/31).

207. Prawo przeglądu aktów administracyjnych, ustanowione w art. 14 ustęp 2 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z 1928 r.), służy tylko osobie, która w jakiejś konkretnej sprawie, toczącej się w postępowaniu administracyjnym, bierze faktycznie udział na podstawie roszczenia prawnego, lub prawnie chronionego interesu. (1. IV. 1932 r. L. Rej. 5705/30).

208. W myśl art. 17 ustawy z 17 lutego 1922, poz. 164 Dz. Ust. o państwowej służbie cywilnej w stosunku do urzędników Sądu Okręgowego w sprawach służbowych władzą I instancji jest Prezes Sądu Apelacyjnego, a władzą II instancji władza naczelna, t. j. Ministerstwo Sprawiedliwości. (9. II. 1932 r. L. Rej. 796/30).

209. Władza nadzorcza nie jest pozbawioną przysługującego jej w myśl art. 101, pkt. b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o postępowaniu administracyjnym z dnia 22. marca 1928. r. poz. 341 Dz. Ust. uprawnienia do uchylecia w trybie nadzoru wydanej bez jakiegokolwiek podstawy prawnej decyzji, jedynie z powodu, iż o tej decyzji powzięła wiadomość przy sposobności wniesienia przez stronę odwołania. (25. IV. 1932 r. L. Rej. 4523/30).

II. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Prawa i obowiązki służbowe.

210. Do urzędnika, który, wobec wygaśnięcia z dniem 31 marca 1929 r. (p. rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z dn. 22. III. 1928 r. Dz. U. R. P., poz. 367) mocy obowiązującej art. 116 ustawy z dn.

17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej, uzyskał stabilizację, ma zastosowanie art. 11 tej ustawy, dający mu prawo do zajmowania stanowiska tylko tej kategorii, która odpowiada posiadanemu przez niego wykształceniu. (19. III. 1932 r. L. Rej. 6872/29).

211. Służba podoficera zawodowego, aczkolwiek w myśl art. 99 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o podstawowych prawach i obowiązkach szeregowych (nowy tekst Dz. U. R. P. za 1927 r., poz. 603) podlega zaliczeniu do dodatku za wysługę lat, ale nie może być traktowana lepiej jak każda inna służba państwowa i podlega zaliczeniu według zasad, wskazanych w ustawie uposażeniowej z dn. 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P., poz. 924). (19. XII. 1931 r. L. Rej. 3531/29).

212. Po wydaniu rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z dn. 16 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. poz. 39, określającego wypadki zwolnienia z urzędu aplikanta sądowego w b. zaborze rosyjskim, nie ma zastosowania do tych aplikantów art. 15 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa w Królestwie Polskiem pomimo niewydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia, przewidzianego w art. 261 prawa z dn. 6 lutego 1928 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. poz. 93). (9. II. 1932 r. L. Rej. 149/30).

213. a) Według ustępu 2 art. 147 ustawy z dn. 1. VII. 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (poz. 462 Dz. Ust. z 1928 r.), dla ustalenia na stanowisku dyrektora, względnie kierownika szkoły nie jest konieczne, by pełnienie obowiązków dyrektora, względnie kierownika, miało miejsce w ciągu 3 lat w jednej i tej samej szkole.

b) Według tegoż przepisu ustawy pełnienie obowiązków dyrektora, względnie kierownika szkoły nieprzerwanie w ciągu 3 lat należy rozumieć jako faktyczne pełnienie tych obowiązków w rozumieniu art. 9 tejże ustawy. (17. III. 1932, r. L. Rej. 1331/30).

214. Przepis § 18 rozp. Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1926 r. poz. 555 nie pozbawia funkcjonariusza, pełniącego służbę na terenie Rzeczypospolitej, prawa do zwrotu szpitalnego leczenia żony na terenie Wolnego Miasta Gdańska, o ile została tam skierowana przez urzędowego lekarza. (10. III. 1932 r. L. Rej. 1645/30).

2. *Emerytura i zaopatrzenia.*

215. Przewidziane w art. 37 ustawy emerytalnej z 11. 12. 1932, poz. 46/24 Dz. Ust. doliczenie lat za studja wyższe, przysługuje sędziom bez względu na okoliczność, czy odpowiadają oni przepisom art. 12, pkt. 2, lit. a) rozporządzenia Rady Ministrów z 5 sierpnia

1920, poz. 521 Dz. Ust. względnie z 27 lutego 1922, poz. 183 Dz. Ust. odnośnie terminu ukończenia tych studjów w b. zaborze rosyjskim. (12. III. 1932 r. L. Rej. 2084/30).

216. Do wykładni pojęcia „nieszczęśliwy wypadek” w rozumieniu ust. 1, art. 89 rozporządzenia Prezydenta R. P. o Policji Państwowej z 6 marca 1928, poz. 257 Dz. Ust., stosują się wobec ust. 4 tegoż art. 89 zasady, dotyczące pojęcia „nieszczęśliwy wypadek” w rozumieniu pkt. 2 a) art. 9 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923, poz. 46/24 Dz. Ust.

Całkowita utrata przez oficera lub szeregowego P. P. zdolności do pracy zarobkowej z powodu choroby zakaźnej, panującej epidemicznie w miejscu służbowego pobytu, względnie śmierć z tegoż powodu nie uzasadnia zastosowania ust. 1 wzgl. 2 art. 89 rozporządzenia o P. P. w brzmieniu z 6. 3. 1928 poz. 257 Dz. Ust. odnośnie przewidzianego tam odszkodowania z tytułu „nieszczęśliwego wypadku”. (23. IV. 1932 r. L. Rej. 2430/30).

217. Służba samorządowa na obszarze Województwa Wileńskiego może być zaliczona do wysługi emerytalnej jako służba samorządowa polska nie wcześniej, niż od dnia zajęcia Wilna przez wojska polskie, t. j. od dnia 19 kwietnia 1919 r. (22. XII. 1931 r. L. Rej. 4957/29).

III. *SPRAWY SKARBOWE.*

1. *Monopole.*

218. Kwestja, czy normy zaników, określone przez Ministra Skarbu z mocy delegacji, zawartej w art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spiryтусowym poz. 289/27 Dz. Ust., są słuszne i uwzględniają dostatecznie warunki techniczne poszczególnych kategorii gorzelń, jest dla oceny ważności tych norm bez znaczenia. (4. IV. 1932 r. L. Rej. 6581/29).

219. Zjawiska, wywołane naturalnymi właściwościami materiałów, służących do uszczelnienia otworów w naczyniach, używanych w gorzelni, nie podpadają pod pojęcie zdarzeń, których nie można było przewidzieć, ani im zapobiec, w rozumieniu art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 marca 1927 o monopolu spiryтусowym poz. 289 Dz. Ust. (11. IV. 1932 r. L. Rej. 4752/29).

2. *Podatki dochodowe.*

220. Ustawa o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.) nie uprawnia władzy wymiarowej do kwestjonowania charakteru wpisanej prawomocnie do rejestru handlowego spółki firmowo-

komandytowej (pod kątem widzenia postanowień art. 22 ustawy). (29. II. 1932 r. L. Rej. 5121/29).

221. Z mocy przepisu art. 10 p. 6 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.) podlegają odliczeniu od ogólnego dochodu w wymienionych tam spółdzielniach tylko zyski bilansowe, pochodzące z obrotów z członkami. (7. III. 1932 r. L. Rej. 5570/29).

222. Sposób ustalania dochodu na podstawie zewnętrznych oznak, określony w § 125 ust. 9 rozp. wykonawczego (poz. 298/21 Dz. Ust.), jest zgodny z przepisem art. 64 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (4. V. 1932 r. L. Rej. 7158/29).

3. *Podatki od nieruchomości.*

223. Zwolnienie od podatku od nieruchomości w myśl § 2 p. 9 Rozp. P. R. P. z 17/6 1924 r. poz. 523 Dz. Ust. przysługuje jedynie zakładom przemysłowym związanym z własną produkcją rolną. (14. III. 1932 r. L. Rej. 4841/29).

4. *Podatki przemysłowe.*

224. Przepis art. 89 ustęp 3 ustawy z 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust. o państwowym podatku przemysłowym nie ma zastosowania do zapisków rachunkowych, nieposiadających cech ksiąg handlowych ani z temi niezwiązanymi. (2. III. 1932 r. L. Rej. 1023/30).

225. Używanie przez ajenta, działającego z mocy umowy na rzecz określonych towarzystw asekuracyjnych, części mieszkania prywatnego na „kancelarję” w celu załatwiania jedynie korespondencji biurowej sensu stricto, a zatem nie mającej cech czynności handlowej, nie nadaje kancelarji charakteru „biura” w myśl taryfy część II lit. D. p. III ustawy z dn. 15. VII. 1925 o pastw. pod. przem. poz. 550 Dz. U. (2. III. 1932 r. L. Rej. 1626/30).

226. Podatek od cukru pobierany na zasadzie niemieckiej ustawy z 27 maja 1896 Zb. ust. niem. str. 117, zmienionej ust. z 6/1 1903 Zb. ust. niem. str. 1 nie nadaje się do wyłączenia z podstaw wymiaru podatku przemysłowego, przypadającego od obrotów przedsiębiorstwa przemysłowego cukrowni (art. 5 p. 8 ustawy z dn. 14/5 1923 poz. 412 Dz. Ust.). (24. II. 1932 r. L. Rej. 9691/30).

227. Rury wiertnicze, sprzedawane przedsiębiorstwom przemysłu naftowego w celu użycia przy wierceniu otworów kopalnianych, są przeznaczone dla celów inwestycyjnych i, jako takie, nie są używane w prowadzonym przemyśle w rozumieniu art. 7 a) ustawy z 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust. o państwowym podatku przemysłowym. (1. XII. 1931 r. L. Rej. 6712/29).

228. Kwoty ustąpione nabywcom towaru komisowego z prowizji komisanta na podstawie porozumienia między nabywcą i komisantem nie mają cech bonifikacji w myśl art. 5 ustęp ostatni ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym poz. 550 Dz. Ust. (5. IV. 1932 r. L. Rej. 6999/29).

229. Biura techniczne, wykonywujące roboty, połączone ze wznoszeniem budowli, podpadają pod obowiązek podatkowy w myśl rozdziału XIX lit. C. część II taryfy do ustawy o państwowym podatku przemysłowym. (7. II. 1932 r. L. Rej. 5530/29).

5. *Podatki i opłaty samorządowe.*

230. Przepis § 1 pkt. 3 rozporządzenia królewskiego z 23 września 1867 (zb. ust. pr. str. 1648) nie zwalnia dochodu z prywatnego majątku duchownych katolickich i ewangelickich od opodatkowania na rzecz komunalnych związków b. dzielnicy pruskiej. (23. III. 1932 r. L. Rej. 9805/30).

231. Przewidziany w art. 46 ust. 2 ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych w brzmieniu art. 5 rozporządzenia Prez. Rzp. z 22 marca 1928 (Dz. Ust. poz. 335) termin 2-miesięczny dla zawiadomienia podatnika o wysokości i terminach płatności (art. 54) wszystkich samoistnych danin komunalnych, wymierzanych w stosunku rocznym, ma charakter terminu porządkowego i jest bez wpływu na obowiązek podatkowy. (1. IV. 1932 r. L. Rej. 6318/30).

232. Przepis art. 119 ust. z d. 15 lipca 1925 r. o państw. pod. przem. Dz. Ust. poz. 550, ograniczający prawo związków komunalnych do obciążenia przedmiotów, podlegających państw. podatkowi przemysłowemu, nie wyklucza prawa poboru podatku inwestycyjnego w myśl art. 21 ust. 3 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymcz. ureg. fin., poz. 747 dz. ust., w wysokości conajwyżej 50% pobieranego podatku komunalnego od handlu i przemysłu. (3. II. 1932 r. L. Rej. 2959/30).

233. Władza nadzorcza, powołana do zatwierdzania na zasadzie art. 1 ustawy z 11 sierpnia 1923 o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (poz. 747 Dz. Ust.) uchwał podatkowych związków samorządowych, ma prawo badania tychże uchwał pod względem ich celowości. (7. IV. 1932 r. L. Rej. 871/29).

234. Komunalny podatek od zbytku mieszkaniowego (art. 7 ust. 4 lit. a ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych z 11 sierpnia 1923 Dz. Ust. poz. 747) może być pobierany tylko od osób, które lokal, zawierający części mieszkalne, uznane za zbędne.

rzeczywiście zajmują, nie zaś także od właściciela domu z powodu niewynajęcia przez niego mieszkania, którego sarn nie zajmuje (15. IV. 1932 r. L. Rej. 4584/30).

IV. *SPRAWY ROLNE.*

235. Przepis art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 lutego 1927 poz. 75 Dz. Ust. należy rozumieć w ten sposób, że za podstawę do stwierdzenia istnienia służebności należy brać akt nadawczy, a dopiero w razie zaginięcia aktu nadawczego fakt istnienia wpisu służebnościowego może być udowodniony za pomocą innych dokumentów urzędowych. (11. IV. 1932 r. L. Rej. 2416/30).

236. Pod miejscowymi warunkami gospodarzemi, wspomnianymi w art. 50 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 poz. 1/26 Dz. Ust., od których uzależniony jest obszar nowotworzonych gospodarstw i parcel, należy rozumieć nie stopień za-
możności nabywców, lecz miejscowe warunki gospodarze i terenowe. (28. IV. 1932 r. L. Rej. 2996/30).

237. Domagający się uwłaszczenia na zasadzie art. 1 p. b. ustawy uwłaszczeniowej z 20 czerwca 1924 poz. 617/24 lub 254/29 Dz. Ust., niezależnie od ustalenia, że odpowiadają wymaganiom rosyjskich ustaw o wolnych ludziach, winni udowodnić, że przed datą, wskazaną w art. 3 pomienionej ustawy, dzierżawili te właśnie grunty, które obecnie posiadają, a nie jakiegokolwiek inne grunty w majątku tegoż właściciela. (18. I. 1932 r. L. Rej. 17/31).

V. *SPRAWY SAMORZĄDOWE.*

238. Przepis art. 85 ustęp 1 rozp. Prez. Rzplitej o postępowaniu administracyjnym (Dz. Ust. poz. 341 ex 1928), dotyczący formy i treści odwołań od decyzji władz administracyjnych, nie może być stosowany w drodze analogji do sprzeciwów, przysługujących wyborcom przeciw ważności wyborów do rady miejskiej w b. dzielnicy pruskiej na zasadzie § 27 ordynacji miejskiej z 30 maja 1853 (zb. ust. pr. str. 161) w brzmieniu rozporządzenia Ministra b. Dz. Pruskiej z 12 sierpnia 1921 (Dz. Ust. poz. 490). (1. IV. 1932 r. L. Rej. 2020/30).

239. Przewidywane w preliminarzu budżetowym związku komunalnego, kredyty na budowę dróg i mostów należą, w rozumieniu postanowień, objętych § 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 czerwca 1924 o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne poz. 522 Dz. U., do wydatków nadzwyczajnych. (14. III. 1932 r. L. Rej. 3691/29).

VI. UBEZPIECZENIA.

240. Gospodarstwem rolnem w rozumieniu § 1 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków w brzmieniu ustalonym w art. 4 ustawy z 7 lipca 1921 r. (poz. 413 Dz. Ust.) jest gospodarstwo rolne w zwyczajnym znaczeniu, a zatem gospodarstwo zmierzające do uprawy ziemi celem uzyskiwania z niej płodów roślinnych, przeznaczonych do własnego zużycia przez prowadzącego gospodarstwo lub na zbyt. (4. III. 1932 r. L. Rej. 4002/30).

241. Uprawa buraków na wsi jest gospodarstwem wiejskiem w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 28 stycznia 1922 poz. 149 Dz. Ust., choćby była prowadzona przez przedsiębiorstwo przemysłu cukrowniczego. (23 III. 1932 r. L. Rej. 1070/30).

242. Praca celem osiągnięcia dochodów z własnego majątku może, zależnie od jej rodzaju i rozmiarów, podpadać pod pojęcie innych stałych czynności zarobkowych, nieuzasadniających obowiązku ubezpieczenia w rozumieniu art. 5 punkt 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911). (16. III. 1932 r. L. Rej. 625/31).

243. Skuteczność postanowienia co do zwolnienia się na zasadzie art. 4 ustawy z 19 maja 1920 (poz. 272) od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby uzależniona jest od zakomunikowania przez daną osobę tego postanowienia zarządowi właściwej Kasy Chorych.

Nie jest przytem wymagane, aby zakomunikowanie to nastąpiło za pośrednictwem pracodawcy. (1. IV. 1932 r. L. Rej. 4307/30).

244. W rozumieniu art. 4 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby osobą zastępującą bezpośrednio właściciela przedsiębiorstwa handlowego albo przemysłowego, jest osoba, która posiada upoważnienie do bezpośredniego zastępowania tegoż właściciela w granicach zwyczajnie zakreślonych dyrektorem naczelnym, dyrektorem prokurentem lub innym funkcjonarjuszom — bez względu na ich tytuł — o podobnie szerokim zakresie działania i w rzeczywistości wykonywa uprawnienia, wynikające z tego upoważnienia. Obojętnym jest przytem, czy dana osoba wykonywa te uprawnienia samodzielnie czy też łącznie z inną osobą, do tego powołaną. (6. IV. 1932 r. L. Rej. 2024/30).

245. Do zwrotu kosztów pozakasowej pomocy lekarskiej udzielonej choremu w razie potrzeby bezzwłocznej pomocy lekarskiej, obowiązana jest na zasadzie art. 42 (III) ustawy z 19 maja

1920 r. poz. 272 Dz. Ust. kasa chorych tylko w tym razie, gdy potrzeba ta nie mogła być na czas zaspokojona przez tę kasę. (13. IV. 1932 r. L. Rej. 8642/30).

VII. OPIEKA NAD UBOGIMI.

246. Spory między związkami dla wspierania ubogich o zwrot rzekomo nienależnie zapłaconych kosztów wsparcia publicznego podlegają orzecznictwu sądów administracyjnych b dz. pruskiej w myśl § 37 ustawy o domicylu wsparcia w związku z § 39 ustawy o właściwości władz i sądów administracyjnych z 1. 8. 1883 (zb. ust. pr. str. 237). (4. III. 1932 r. L. R.ej. 3930/30) .

VIII. OCHRONA ZNAKÓW PRZEMYSŁOWYCH.

247. Zarejestrowanie należycie zgłoszonego w Urzędzie Patentowym R. P. znaku towarowego dzielnicowego w osobnym rejestrze znaków dzielnicowych w myśl art. 225 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. poz. 384) nie jest wymagane do zastosowania postanowień art. 227 tego rozporządzenia. (13. IV. 1932 r. L. Rej. 1490/30).

248. Ani Wydział Spraw Spornych ani Wydział Odwoławczy Urzędu Patentowego R. P. nie posiadają charakteru sądów szczególnych przy rozstrzyganiu sporów o unieważnienie znaków towarowych. (30. III. 1932 r. L. Rej. 5388/29).

IX. SPRAWY SZKOLNE I WYZNANIOWE.

249. Zgodnie z art. 11 i 13 ustawy z dnia 17 lutego 1922 Dz. U. R. P. p. 143 ze zmianami, przewidzianymi w ustawie z d. 25 listopada 1925 Dz. U. p. 898 oraz zgodnie z § 22 rozporządzenia Min. Wyznań Rel. i Ośw. Publ, z dnia 27 października 1926 r. poz. 684 Dz. Ust. — Rada Szkolna Miejskowa winna uzyskać zgodę gminy terytorjalnej na preeliminowanie w budżecie takich wydatków na rzecz szkoły powszechnej, które nie są przewidziane w ustawie. (2. X. 1931 r. L. Rej. 359/29).

250. Nieprawidłowości w określonych § 75 regulaminu wyborczego dla gmin wyznaniowych żydowskich, czynnościach przygotowawczych do wyboru przewodniczącego nowoobranego zarządu, czy rady, gminy wyznaniowej nie powodują same przez się nieważności, przeprowadzonego, po myśli § 76 powołanego regulaminu wyboru, jeśli nie mogły mieć wpływu na jego wynik. (21. III. 1932 r. L. Rej. 1519/29).

X. SPRAWY PRZEMYSŁOWE.

251. a) W sprawach dotyczących zakazu wykonywania rzemiosła (art. 147 prawa przemysłowego poz. 468/27 Dz. Ust.) na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego nie ma zastosowania postępowanie sporno-administracyjne.

b) Przepis art. 196 ustęp 2 prawa przemysłowego, o ile on przekazuje wojewódzkim sądom administracyjnym rozstrzyganie pewnych spraw w postępowaniu uchwałowym, został uchylony art. 95, 96 i 127 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 19-go stycznia 1928 poz. 86 Dz. Ust. (19. IV. 1932 r. L. Rej. 6857/31).

XI. RÓŻNE.

252. Za specjalny tytuł prawny w rozumieniu art. 252 ust. 1 ustawy wodnej (poz. 574 dz. dz. ust. ex 1928) może na obszarze b. zaboru rosyjskiego być uważany w odniesieniu do wód niespławnych także tytuł prywatno-prawny. (8. III. 1932 r. L. Rej. 2068/30).

253. Pas graniczny określony w art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 grudnia 1927 (poz. 996 Dz. Ust.), obejmującej gminy, znajdujące się poza obrębem powiatu granicznego a leżące w całości lub w części w odległości nie większej niż 30 ki. od linii granicznej także w tym razie, gdy dana gmina stanowi odrębny powiat miejski. (15. IV. 1932 r. L. Rej. 10662/31).

254. Przepis art. 1 p, 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 lutego 1928 poz. 210 Dz. Ust. zawiera ograniczenie swobodnego uznania władzy w kierunku udzielenia zezwolenia na zalesienie, a nie w kierunku odmowy udzielenia zezwolenia. (10. III. 1932 r. L. Rej. 1319/29).

255. Okoliczność, że najemca lokalu używa go do celów, do których się on nie nadaje według obowiązujących w danej miejscowości przepisów policyjno-budowlanych, nie uprawnia władzy policyjnej w b. zaborze pruskim i w górnośląskiej części Województwa Śląskiego do wydania w stosunku do właściciela domu, w którym ten lokal się znajduje, na zasadzie § 10. II. tyt. 17 pruskiego powszechnego prawa krajowego, nakazu usunięcia danego lokatora, względnie rozwiązania na drodze sądowej odnośnego stosunku najmu. (9. III. 1932 r. L. Rej. 6029/30).

Dr. Włodzimierz Orski,

Prezes Najw. Trybunału Administracyjnego.

B. Inne sprawy sądowe

PRZYMUS PRACY

W okresie ogólnych oszczędności i silnej tendencji do skreślenia niepotrzebnych wydatków każda myśl, zmierzająca do ich zmniejszenia jest cenna.

Nie rozwiązując sposobu przeprowadzenia oszczędności we wszystkich działach naszego, zbyt kosztownie rozbudowanego wymiaru sprawiedliwości, nie dostosowanego do skromnych zasobów młodego państwa, zastanowimy się nad radykalnem zmniejszeniem wydatków na utrzymanie więźniów w aresztach, po stwierdzeniu niemożności wyegzekwowania grzywny.

I.

Genjalny organizator Henryk Ford w swojej pracy pod tytułem: „Moje życie i dzieło”, na stronie 203 przekładu M. i St. Goryńskich taką wypowiada uwagę o więziennictwie: „Dobrze prowadzone więzienie powinno nietylko samo utrzymywać siebie, ale człowiek osadzony w więzieniu powinien móc utrzymać rodzinę, a jeśli niema rodziny, powinien móc zebrać dość pieniędzy, by po wyjściu z więzienia stanął na własnych nogach. — Dopóki mamy więzienia, można je tak doskonale pomieścić w ogólnym planie wytwórczości, że więzienie mogłoby być jednostką wytwórczą, pracującą ku pożytkowi społeczeństwa i zarazem samych więźniów. Wiem, że istnieją nierozsądne ustawy i przez bezmyślnych ludzi uchwalane prawa, ograniczające czynności przemysłowe po więzieniach, a uchwalane przeważnie za nakazem tak zwanego robotnika, chociaż bynajmniej nie wychodzą na korzyść człowieka pracującego. Zwiększenie ciężarów społeczeństwa nie przynosi nikomu w społeczeństwie pożytku. Jeśli się pamięta o oddawaniu usług to w każdym społeczeństwie jest więcej pracy, niż ludzi do jej wykonania”.

Racjonalnym sposobem na zmniejszenie wydatków na utrzymanie więzień, które w olbrzymim stopniu obciążają budżet całego wymiaru sprawiedliwości, byłoby skasowanie wszystkich małych i stworzenie wielkich zakładów karnych w kilku miejscach państwa, któreby posiadały wielkie zakłady przemysłowe i produkowały towary na potrzeby państwa, radykalnie zmniejszając jego wydatki rzeczowe.

II.

Przy istniejącem jednak prawodawstwie, a w szczególności przy istnieniu kary aresztu, stanowiącej karę samoistną na t. zw. wykroczenia t. j. przestępstwa najniższego stopnia, lub będącego karą zastępczą w razie nieściągalności wymierzonej kary pieniężnej, trudno jest pokasować małe więzienia i jeszcze mniejsze areszty, gdyż stworzyłyby to konieczność przesyłania aresztantów, w błahych sprawach, celem odcierpienia kilku dni kary, do oddalonych znacznie wielkich więzień, co w rezultacie zwiększyłyby tylko znacznie wydatki na niepotrzebne koszta transportu.

Wielka zatem reorganizacja więziennictwa i związana z tem oszczędność wydatków na utrzymanie olbrzymiej ilości drobnych zakładów karnych nie jest łatwa do zrealizowania przy istniejącem ustawodawstwie karnem.

Niema jednak niemożliwości. Już oddawna nauka prawa karnego głosi, że krótkoterminowe kary pozbawienia wolności są niecelowe, a przeciwnie wręcz szkodliwe, gdyż wprowadzają osobnika przeważnie moralnie i społecznie niezspsutego do środowiska, z którego w ciągu odsiadki swej kilkudniowej kary, dobrych zaleceń życiowych nie wyniesie.

Dlatego też wszelkie krótkoterminowe kary należałyby zastąpić karami pieniężnymi, będącemi wielokrotnie bardziej dotkliwymi i które znacznie łatwiej indywidualizować.

III.

Wymiar grzywny jest ściśle związany z aresztem zastępczym na wypadek nieściągalności kary pieniężnej.

Olbrzymia większość wyroków w sądach i urzędach, mających prawo wydawania orzeczeń karnych stanowi kary pieniężne, które jak praktyka wykazuje, tylko w znikomym odsetku są ścigane.

Znanem jest, że ludność wiejska woli kary odsiadki i wszelkich używa sposobów by ich nie płacić.

Sądy zawalone są świadectwami ubogich, zbyt pochopnie wydawanymi przez urzędy gminne i w rezultacie większość kar pieniężnych ludność nasza odsiaduje w więzieniach, w których utrzymanie dzienne więźnia kosztuje jeden złoty pięćdziesiąt groszy.

Przy stosowaniu więc teoretycznie słusznej kary grzywny państwo praktycznie nietylko, że nic nie zyskuje, ale przeciwnie zmuszone jest jeszcze obywatela, który u siebie ma poddostakiem żywności na wsi, utrzymywać w kosztownie urządzonych więzieniach.

Temu przeciążeniu małych więzień i zbędnemu utrzymywaniu ich możnaby jednak radykalnie zaradzić.

Zastąpić areszt zastępczy w razie nieściągalności grzywny przymusem pracy na korzyść gminy.

Wystarczy przejechać się przez wieś polską lub przebywać jakiś czas w małych naszych miasteczkach, aby się przekonać jak wiele jest u nas do zrobienia.

Drogi gminne i wiejskie w opłakanym stanie, na wiosnę lub jesienią, nawet w centralnych dzielnicach kraju, można się po wsiach w błocie utopić.

Zbiorowość naszego ludu wiejskiego jest naogół antysocjalna. Wieśniak nic nie robi dla ogółu bez nakazu i przymusu.

Obok wielu zalet, brak poczucia solidarności stanowi rys charakterystyczny naszego wieśniaka.

Państwo nie jest w stanie wykonać wszystkich prac, gdyż zbyt jest młode i zbyt mało odziedziczyło po zaborcach, dlatego społeczeństwo winno się samo organizować.

Niestety większość naszego narodu to drobni rolnicy, którzy zbyt jeszcze ciemni, aby zrozumieć, że dla dobra własnego pracują, wykonywują pracę dla ogółu.

Są takie gminy, w których najważniejsze drogi nie są wykonane mimo, że mieszkańcy jeżdżąc po nich łamią sobie własne wozy, a do pracy przy budowie drogi bezpłatnie nie przystąpią, gmina zaś nie posiada potrzebnych funduszy, na uruchomienie tych prac.

Jednocześnie te same gminy posiadają wielką ilość ludzi, odsiadających beczynnie areszt zastępczy, w którym państwo ich utrzymuje.

Gdyby dni zastępcze aresztu były zużyte na pracę dla gmin wiejskich i miejskich inaczej wyglądałaby nasza zaniedbana prowincja.

Czyż nie racjonalniej byłoby, aby ludzie, nie mogący kary zapłacić odrobili ją pod nadzorem gminy i dla gminy.

W ogólnym wyścigu pracy, każda siła zmarnowana i każdy zbędny wydatek stanowi niepowetowaną stratę i cofanie się w ogólnym rozwoju.

Ileż to dróg, ileż skwerów i niezbędnych budowli, szkół i domów ludowych mogłyby gminy wybudować, mając robotnika za darmo, który wielokrotnie nie jest w stanie zapłacić kary pieniężnej mimo, że mógłby tę karę z pożytkiem dla ogółu odrobić, mając rolę i wyżywienie.

Małe więzienia, przepełnione aresztantami, odsiadującymi kary zastępczego aresztu z wyroków sądów i różnych władz skarbowych i administracyjnych, mogłyby być zwinięte, a uzyskane oszczędności użyte na urządzenie wielkich więzień z nowoczesnie zorganizowanymi warsztatami pracy, któreby pozwoliły powiększyć dorobek wytwórczy.

Zmniejszenie ciężarów społeczeństwa, na utrzymanie zbędnych instytucyj, przyniesie wszystkim pożytek.

Kary pieniężne, nieściągnięte wskutek ubóstwa skazanych, zamienione na przymusową pracę dla zbiorowości, stałyby się czynnikiem uspołeczniającym nasz lud, który bez przymusu nie jest w stanie pracować dla społeczeństwa.

Zastąpienie nieściągniętej kary pieniężnej przymusem pracy, jest nietylko pożyteczne dla zbiorowości, ale również słuszne, gdyż praca, którą wykona skazany, posiada określoną wartość, którą daje on społeczeństwu, nie posiadając pieniędzy.

Przy zastąpieniu aresztu zastępczego przymusem pracy, wymiarowi sprawiedliwości istotnie stanie się zadość, gdyż skazany za wykroczenie przeciw porządkowi społecznemu, zapłaci społeczeństwu pracą: przy areszcie zaś zastępczym, skazany zbiorowości nic nie daje, przeciwnie na koszt zbiorowości wypoczywa w celi bezczynnie nic sobie, przeważnie, nie robiąc z tej przykrości, która biorąc pod uwagę nasze dobrze urządzone więzienia, jest raczej przyjemnością, szczególnie, gdy skazany odsiaduje karę w porze zimowej.

Pobyty w więzieniach długoterminowych jest związany z przymusem pracy w arsztatach więziennych, w których skazany może być społeczeństwu pożyteczny.

Równie pożytecznym może być skazany na karę pieniężną, który wykonując pracę wzamian za niezapłaconą grzywnę, odplaca zbiorowości dobre, za wyrządzone, ze stanowiska społecznego zło.

Znajdując, że organizację należy poprawiać w szczegółach, zastąpmy areszt zastępczy przymusem pracy, znieśmy karę bezwzględного aresztu w ustawach, jako niecelową, zastąpmy ją grzywną a niewątpliwie zmniejszymy wydatki na utrzymanie wielu zbędnych więzień i aresztów.

Niezapominajmy, że zwiększanie ciężarów społeczeństwa nie przynosi nikomu w społeczeństwie pożytku.

Benon Pogoda (Bydgoszcz).